

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Zhodnocení finanční gramotnosti vybraných skupin
obyvatelstva**

Jakub Kordík

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jakub Kordík

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Zhodnocení finanční gramotnosti vybraných skupin obyvatelstva

Název anglicky

Evaluation of the Level of Financial Literacy of Selected Groups of Population

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit základní finanční gramotnost vybraných skupin studentů. Dílčím cílem je vymezení základních problémů, které se mohou u těchto skupin vyskytovat a navrhnout řešení či doporučení, jak těmto problémům předcházet či je eliminovat.

Metodika

Bakalářská práce bude vycházet z předpokladu systematického zpracování teoretických východisek pro vytvoření vlastní práce. Teoretická východiska budou zpracována metodou deskripce na základě samostatného studia zdrojů, které se váží k této problematice. Zpracováním literární rešerše bude zpřesněn cíl práce, jehož dosažení bude předmětem vlastní části práce. Vlastní práce bude vycházet z průzkumu týkajícího se finanční gramotnosti vybraných skupin studentů, který umožní získat primární data. Hlavním nástrojem pro zpracování výsledků šetření je analýza získaných primární dat, jejich zpracování do grafů a komentářů, syntéza a komparace. Zjištěné výsledky budou v závěru práce vyhodnoceny a případně budou stanovena doporučení či návrhy pro zlepšení stávající situace.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

banka, finanční gramotnost, příjmy, úvěr, výdaje, zhodnocení

Doporučené zdroje informací

BERTL, Ivan. Kapitoly o finanční gramotnosti. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-622-7.

KOCIÁNOVÁ, Helena. Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6.

SOUKAL, Ivan. Ekonomická gramotnost. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-554-7.

ŠKVÁRA, Miroslav. Finanční gramotnost. Druhé vydání, 2016. ISBN 978-80-9048-233-3.

TYSON, Eric. Personal finance for dummies. 8th edition. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, 2016. ISBN 978-11-1911-429-1.

WIERSMA, William a JURIS, G. Stephan. Research methods in education. Boston: Pearson, 2009. ISBN 978-0-205-58192-4.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Markéta Beranová, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2019

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 4. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zhodnocení finanční gramotnosti vybraných skupin obyvatelstva" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Markétě Beranové. za její vstřícný přístup, cenné rady a připomínky během zpracování této bakalářské práce.

Zhodnocení finanční gramotnosti vybraných skupin obyvatelstva

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou finanční gramotnosti žáků středních škol a odborných učilišť. V teoretické části jsou vysvětleny a popsány základní definice finanční gramotnosti. Dále práce obsahuje jednotlivé složky finanční gramotnosti (peněžní gramotnost, cenová gramotnost, rozpočtová gramotnost). Jednotlivé oblasti jsou popsány za pomoci související terminologie. Peněžní gramotnost zahrnuje historii vzniku peněz, funkci peněz, banky a vybrané bankovní produkty. Cenová gramotnost představuje porozumění inflace a cenovým mechanismům, které působí na kupující a prodávající. Rozpočtová gramotnost zahrnuje příjmy a výdaje domácností, faktory, které ovlivňují finanční gramotnost a rozdělení do věkových kategorií společně s projekty, které podporují vzdělávání a finanční gramotnost v České republice.

Praktická část se zabývá finanční gramotností zvolených skupin v Plzeňském kraji. Hlavním nástrojem pro zpracování výsledků šetření je analýza získaných dat, jejich zpracování do grafů a komentářů, syntéza a komparace.

Na základě výzkumu je vyhodnocena finanční gramotnost vybraných skupin. V závěru jsou vyhodnoceny obě skupiny a je provedena komparace finanční gramotnosti respondentů.

Klíčová slova: banka, finanční gramotnost, příjmy, úvěr, výdaje, zhodnocení

Evaluation of financial literacy selected groups the population

Abstract

The bachelor's thesis deals with the issue of financial literacy of high school students and vocational schools. The theoretical part explains and describes the basic definitions of financial literacy. Furthermore, the work contains individual components of financial literacy (money literacy, price literacy, budget literacy). The individual areas are described with the help of related terminology. Money literacy includes the history of the origin of money, the function of money, banks, and selected banking products. Price literacy represents the understanding of inflation and the price mechanisms that affect buyers and sellers. Budget literacy includes household income and expenditure. Those are the factors that affect financial literacy and age distribution, together with projects that support education and financial literacy in the Czech Republic.

The practical part deals with the financial literacy of selected groups in the Pilsen region. The main tool for processing the survey results is the analysis of the obtained data, their processing into graphs and comments, the synthesis and comparison.

Based on the research, the financial literacy of selected groups is evaluated. In the end, both the groups are evaluated and a comparison of students' financial literacy is made.

Keywords: bank, financial literacy, revenues, loan, costs, evaluation

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	16
3.1 Úvod do problematiky finanční gramotnosti	16
3.2 Peněžní gramotnost	16
3.3 Banky	18
3.4 Vybrané bankovní produkty.....	19
3.5 Platební karty	20
3.6 Úvěry.....	21
3.7 Úrok a úroková sazba.....	24
3.8 Cenová gramotnost.....	25
3.9 Rozpočtová gramotnost.....	26
3.10 Faktory ovlivňující finanční gramotnost.....	27
3.11 Vliv školy na finanční gramotnost.....	29
3.12 Podpora finančního vzdělávání	31
4 Vlastní práce	33
4.1 Metodika šetření.....	33
4.2 První část dotazníku – rozdělení do skupin.....	34
4.3 Druhá část dotazníku – Všeobecné dotazy.....	37
4.4 Třetí část – znalost pojmů	46
4.5 Čtvrtá část – Modelové situace	59
4.6 Pátá část – hodnocení finanční gramotnosti.....	62
5 Výsledky a diskuze	66
5.1 Vyhodnocení znalosti pojmů.....	66
5.2 Vyhodnocení modelových situací	68
5.3 Doporučení	69
6 Závěr.....	71
7 Seznam použitých zdrojů	73
7.1 Knižní zdroje.....	73
7.2 Internetové zdroje.....	75
8 Přílohy	77

Seznam tabulek

Tabulka č.1: Latinské zkratky úroků (strana 26)

Tabulka č.2: Rozdělení do skupin podle ročníku (strana 36)

Tabulka č.3: Rozdělení podle ročníků – Střední škola (strana 38)

Tabulka č.4: Rozdělení podle ročníků – Střední odborné učiliště (strana 39)

Tabulka č.5: Zhodnocení znalosti pojmů – správná odpověď (strana 68)

Tabulka č.6: Zhodnocení znalosti pojmů – odpověď „nevím“ (strana 69)

Tabulka č.7: Zhodnocení modelových situací – správná odpověď (strana)

Seznam grafů

Graf č.1: otázka 1: Pohlaví? (strana 37)

Graf č.2: otázka 2: Co studuješ? (strana 37)

Graf č.3: otázka 3: V jakém ročníku studia právě studujete? (strana 38)

Graf č.4: otázka 4: sestavuješ si svůj osobní rozpočet? (strana 39)

Graf č.5: otázka 4: Sestavuješ si svůj osobní rozpočet? Střední škola (strana 40)

Graf č.6: otázka 4: Sestavuješ si svůj osobní rozpočet? Střední odborné učiliště (strana 40)

Graf č.7: otázka 5: Máš svoji finanční rezervu? (strana 40)

Graf č.8: otázka 6: Pokud ano, kde ji máš uloženou? Střední škola (strana 41)

Graf č.9: otázka 6: Pokud ano, kde ji máš uloženou? Střední odborné učiliště (strana 41)

Graf č.10: otázka 7: Dokážeš si stanovit finanční cíl? Střední škola (strana 42)

Graf č.11: otázka 7: Dokážeš si stanovit finanční cíl? Střední odborné učiliště (strana 42)

Graf č.12: otázka 8: Jak je tvůj nejdůležitější finanční cíl v budoucnu? Střední škola (strana 43)

Graf č.13: otázka 8: Jak je tvůj nejdůležitější finanční cíl v budoucnu? Střední odborné učiliště (strana 43)

Graf č.14: otázka 9: Ovládáš své finance? Střední škola (strana 44)

Graf č.15: otázka 9: Ovládáš své finance? Střední odborné učiliště (strana 44)

Graf č.16: otázka 10: Dlužil jsi někdy někomu peníze? Střední škola (strana 44)

Graf č.17: otázka 10: Dlužil jsi někdy někomu peníze? Střední odborné učiliště (strana 44)

Graf č.18: otázka 11: Pomohl bys příteli se splácením dluhu? Střední škola (strana 45)

Graf č.19: otázka 11: Pomohl bys příteli se splácením dluhu? Střední odborné učiliště (strana 45)

Graf č.20: otázka 12: Máš svoji platební kartu? Střední škola (strana 45)

Graf č.21: otázka 12: Máš svoji platební kartu? Střední odborné učiliště (strana 45)

Graf č.22: otázka 13: Pročítáš smlouvy před jejich podpisem? Střední škola (strana 46)

Graf č.23: otázka 13: Pročítáš smlouvy před jejich podpisem? Střední odborné učiliště (strana 46)

Graf č.24: otázka 14: Měl jsi někdy problém se smlouvou? Střední škola (strana 47)

Graf č.25: otázka 14: Měl jsi někdy problém se smlouvou? Střední odborné učiliště (strana 47)

Graf č.26: otázka 15: Co znamená porušení platební morálky? Střední škola (strana 48)

Graf č.27: otázka 15: Co znamená porušení platební morálky? Střední odborné učiliště (strana 48)

Graf č.28: otázka 16: Co je to likvidita? Střední škola (strana 49)

Graf č.29: otázka 16: Co je to likvidita? Střední odborné učiliště (strana 49)

Graf č.30: otázka 17: Co znamená zkratka p.a., kterou najdeme např. za úrokem? Střední škola (strana 50)

Graf č.31: otázka 17: Co znamená zkratka p.a., kterou najdeme např. za úrokem? Střední odborné učiliště (strana 50)

Graf č.32: otázka 18: Co znamená pojem konsolidace úvěrů? Střední škola (strana 50)

Graf č.33: otázka 18: Co znamená pojem konsolidace úvěrů? Střední odborné učiliště (strana 50)

Graf č.34: otázka 19: Kdo nebo co je věřitel? Střední škola (strana 51)

Graf č.35: otázka 19: Kdo nebo co je věřitel? Střední odborné učiliště (strana 51)

Graf č.36: otázka 20: Co debetní karta umožňuje? Střední škola (strana 52)

Graf č.37: otázka 20: Co debetní karta umožňuje? Střední odborné učiliště (strana 52)

Graf č.38: otázka 21: Jaké dvě kategorie půjček existují v České republice? Střední škola (strana 52)

Graf č.39: otázka 21: Jaké dvě kategorie půjček existují v České republice? Střední odborné učiliště (strana 52)

Graf č.40: otázka 22: Kdo je to dlužník? Střední škola (strana 53)

Graf č.41: otázka 22: Kdo je to dlužník? Střední odborné učiliště (strana 53)

Graf č.42: otázka 23: Jaká instituce ČR vykonává dohled nad bankami? Střední škola (strana 54)

Graf č.43: otázka 23: Jaká instituce ČR vykonává dohled nad bankami? Střední odborné učiliště (strana 54)

Graf č.44: otázka 24: Co je to inflace? Střední škola (strana 54)

Graf č.45: otázka 24: Co je to inflace? Střední odborné učiliště (strana 54)

Graf č.46: otázka 25: Co je to kontokorent? Střední škola (strana 55)

Graf č.47: otázka 25: Co je to kontokorent? Střední odborné učiliště (strana 55)

Graf č.48: otázka 26: Jaká je průměrná hrubá mzda v ČR v roce 2020? Střední škola (strana 56)

Graf č.49: otázka 26: Jaká je průměrná hrubá mzda v ČR v roce 2020? Střední odborné učiliště (strana 56)

Graf č.50: otázka 27: Co je to spořicí účet? Střední škola (strana 57)

Graf č.51: otázka 27: Co je to spořicí účet? Střední odborné učiliště (strana 57)

Graf č.52: otázka 28: Kde můžete vyměnit neplatné české bankovky? Střední škola (strana 58)

Graf č.53: otázka 28: Kde můžete vyměnit neplatné české bankovky? Střední odborné učiliště (strana 58)

Graf č.54: otázka 29: Jaký majetek se stává součástí společného jmění manželů? Střední škola (strana 59)

Graf č.55: otázka 29: Jaký majetek se stává součástí společného jmění manželů? Střední odborné učiliště (strana 59)

Graf č.56: otázka 30: K jakému účtu se může sjednat kontokorent? Střední škola (strana 60)

Graf č.57: otázka 30: K jakému účtu se může sjednat kontokorent? Střední odborné učiliště (strana 60)

Graf č.58: otázka 31: Co vyjadřuje zkratka RPSN? Střední škola (strana 60)

Graf č.59: otázka 31: Co vyjadřuje zkratka RPSN? Střední odborné učiliště (strana 60)

Graf č.60: modelová situace 1: Koupě telefonu na splátky – Střední škola (strana 61)

Graf č.61: modelová situace 1: Koupě telefonu na splátky – Střední odborné učiliště (strana 61)

Graf č.62: modelová situace 2: Ztráta/Krádež platební karty – Střední škola (strana 62)

Graf č.63: modelová situace 2: Ztráta/Krádež platební karty – Střední odborné učiliště (strana 62)

Graf č.64: modelová situace 3: Důsledky inflace – Střední škola (strana 62)

Graf č.65: modelová situace 3: Důsledky inflace – Střední odborné učiliště (strana 62)

Graf č.66: modelová situace 4: Úročení spořicího účtu – Střední škola (strana 63)

Graf č.67: modelová situace 4: Úročení spořicího účtu – Střední odborné učiliště (strana 63)

Graf č.68: hodnocení 1: Setkal/a jsi se s pojmy, které jsou obsaženy v dotazníku, ve školní výuce? Střední škola (strana 64)

Graf č.69: hodnocení 1: Setkal/a jsi se s pojmy, které jsou obsaženy v dotazníku, ve školní výuce? Střední odborné učiliště (strana 64)

Graf č.70: hodnocení 2: Kde jsi se setkal/a s pojmy, které jsou obsaženy v dotazníku? Střední škola (strana 64)

Graf č.71: hodnocení 2: Kde jsi se setkal/a s pojmy, které jsou obsaženy v dotazníku? Střední odborné učiliště (strana 64)

Graf č.72: hodnocení 3: Co je podle Vás jedna z hlavních příčin nízké finanční negramotnosti v České republice? Střední škola (strana 65)

Graf č.73: hodnocení 3: Co je podle Vás jedna z hlavních příčin nízké finanční negramotnosti v České republice? Střední odborné učiliště (strana 65)

Graf č.74: hodnocení 4: Jak byste zlepšili finanční gramotnost v České republice? Střední škola (strana 66)

Graf č.75: hodnocení 4: Jak byste zlepšili finanční gramotnost v České republice? Střední odborné učiliště (strana 66)

Graf č.76: hodnocení 5: Ohodnoťte vlastní finanční gramotnost na škále od 1 (výborná) do 5 (nedostačující) – Střední škola (strana 67)

Graf č.77: hodnocení 5: Ohodnoťte vlastní finanční gramotnost na škále od 1 (výborná) do 5 (nedostačující) – Střední odborné učiliště (strana 67)

Seznam použitých zkratk

ČNB – Česká národní banka

RPSN – Roční procentuální sazba

ECB – Evropská centrální banka

EU – Evropská unie

DPH – Daň z přidané hodnoty

DFG – Den finanční gramotnosti

1 Úvod

V dnešní době se stala finanční gramotnost standartním pojmem v. V důsledku zvyšování finanční náročnosti na bydlení je bez pomoci ze strany rodičů, skoro nemožné pořídit si vlastní bydlení bez cizího financování v mladším věku. Finanční gramotnost patří mezi velmi diskutovaná témata a v dnešní době, kdy se neustále vyvíjí nové produkty ve spojení s vyspělejší moderní technologií, se stává často neznámou pro většinu populace. Nízká finanční gramotnost vede často k zadluženosti českých domácností, která poté může způsobit předlužení a dále může vést až k exekučnímu řízení.

Jedním z nejlepších způsobů, jak připravit lidi do života a zajistit jim finanční i obecnou gramotnost, je právě prostřednictvím výuky v rámci povinné školní docházky i ve vyšším stupni vzdělání. Dalším atributem výběru právě daného tématu bylo, že velké procento středoškolských i odborně vzdělaných lidí čelí velmi důležitým rozhodnutím, např. začátek kariérního postupu, prvně vydělané peníze, celkovou zadluženost a osamostatnění se. Je velice důležité, aby absolventi věděli, jak s těmito penězi naložit. Skládá se to z každodenního rozhodování od výběru každodenního spotřebního zboží až po tvorbu úspor.

Dalším cílem této práce byla snaha pomoci lidem zvýšit jejich finanční vzdělání, které je jedním ze základních předpokladů do života. Byla potřeba poukázat na důležitost prevence proti zadlužení, a hlavně se zaměřit na žáky, kteří opouštějí nebo budou brzy končit střední školy či střední odborná učiliště. V daném segmentu se vyskytuje největší problém, právě při vstupu do života. Cílem je zjistit znalosti a dovednosti těchto žáků v oblasti finanční gramotnosti, porovnat je a zjistit, jak dokážou znalosti využít v praxi.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je na základě dotazníkového šetření analyzovat oblasti finanční gramotnosti, v nichž se odlišují vědomosti žáků středních škol a odborných učilišť. Z výsledků získaných pomocí dotazníků budou formulována doporučení, která by se v jednotlivých oblastech finanční gramotnosti mohla zlepšit.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část je vypracována na základě studia, analýzy a porovnání odborné literatury. Definuje a popisuje důležité pojmy z oblasti dané problematiky.

V praktické části je vlastní výzkum zabývající se finanční gramotností žáků středních škol a středních odborných učilišť.

Pro potřeby výzkumu bylo použito dotazníkové šetření, ve kterém byla definována oblast finančního vzdělání, v nichž se odlišují znalosti tázaných žáků středních škol a odborných učilišť.

2.2.1 Sběr dat

Pro získání dat byla zvolena metoda dotazování, konkrétněji bylo použito dotazníkové šetření. Dotazníky byly předány v online podobě, jelikož vládní opatření nedovolilo žákům středních škol a středních odborných učilišť prezenční výuku.

2.2.2 Cílová skupina

Mezi dotazované respondenty byli vybráni žáci středních škol a středních odborných učilišť. Tito respondenti byli zvoleni, protože budou brzy v pozici, kdy se budou sami rozhodovat ohledně svých financí. Bez ohledu na jejich dosažené vzdělání by se však neměla výrazně lišit úroveň jejich finančních gramotností.

Dotazování proběhlo od prosince 2021 do února 2021. Celkem bylo vyplněno 218 dotazníků. Data byla použita k analyzování finanční gramotnosti vybraných respondentů.

Vyhodnocení dotazníků je uvedeno pomocí grafů a tabulek, ke kterým je doplněn krátký komentář.

3 Teoretická východiska

3.1 Úvod do problematiky finanční gramotnosti

Definice finanční gramotnosti byla v České republice definována již v roce 2006. „*Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace*“ (Altmanová, Faltýn, Němčíková a Zelendová, 2010, str. 47)

Finanční gramotnost je jednou specializovanou součástí širší ekonomické gramotnosti, která se zabývá např. schopností zajistit si příjem, zvažovat důsledky svých rozhodnutí na svůj příjem, orientaci na trhu práce nebo schopnost rozhodnutí o svých výdajích. (Altmanová, Faltýn, Němčíková a Zelendová, 2010)

„*Celkově je finanční gramotnost v České republice na špatné úrovni. A není to jen situace u nás. Po finanční krizi z roku 2008 je téma vzdělávání celosvětovou záležitostí.*“ (Syrový a Tyl, 2020, str.23)

3.2 Peněžní gramotnost

„*Tématem finanční gramotnosti se zabývá Česká národní banka, Ministerstvo financí ČR, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Evropská unie, bankovní i nebankovní instituce a finančně poradenské společnosti. Finanční gramotnost je postupně rozšiřována hlavně v posledních deseti letech je snaha její úroveň i měřit. První měření proběhla již v roce 2006 Českou bankovní asociací.*“ (Kalátová, 2021, str. 15)

Peněžní gramotnost tvoří nezbytnou způsobilost pro správu jak hotovostních i bezhotovostních peněz a operace s nimi a dále správné řízení nástrojů k tomu určených. Např. běžný účet, platební nástroje a další. Ve spojení s peněžní gramotností se setkáváme s pojmy funkce a druhy peněz, kde tato oblast obsahuje základní poznatky ohledně fungování trhu, oběživu peněz a centrálním bankovním systémem. Dalším principem je fungování bankovních účtů, úvěrových služeb, pojištění, možnosti spoření, alternativní způsoby financování, hypoteční úvěry či leasing, které tvoří základní předmět peněžní gramotnosti. (Kalátová, 2021)

3.2.1 Historie vzniku peněz

Na samém začátku vzniku civilizace probíhala směna barterovým obchodem, který byl problematický. Problematičnost spočívala ve směně nedělitelných statků společně s nutností nalézt někoho, kdo statek byl ochoten směniti a také ochoten přijmout nabízenou věc. Tyto komplikace přispěli k zavedení zbožových peněz, které byly odlišné na kontinentální i regionální úrovni. Byl to například dobytek, koření, zbraně nebo i sůl. I v těchto momentech docházelo k problému v dělitelnosti. Posléze se jako lepší řešení jeví drahé kovy, které byly vzácné a i menší množství vzácných kovů představovalo velkou hodnotu. Tyto drahé kovy se později začaly převážet ražbou mincí. I mince měli své nedostatky, jakými byly zbytečná váha v případě velkých částek, proto se začali nahrazovat bankovkami. Počátek formy bankovek se připisuje Číně, která je začala používat již v 10. století a v Evropě se objevili první bankovy v roce 1661 ve Švédsku. (Sekera, Brčák a Kučera, 2015)

3.2.2 Funkce peněz

Peníze jsou prostředkem směny, zúčtovací jednotkou a uchovatelem hodnot.

Peníze v hmotné směnné podobě představují mince a bankovky, v bezhotovostní podobě se zaznamenávají jako informace na běžných účtech a podobně. Mince mají fyzickou formu kovu s vyznačenou hodnotou, která stanovuje její cenu. Bankovka je cenným papírem, který je vydáván na majitele a je beúročný. (Škvára, 2016)

3.2.2.1 Měna

Měna je jeden konkrétní peněžní druh na jasně vymezeném území, s vlastním názvem, ochranou, vzhledem i pravidly. Emitentem národního platidla je pokaždé centrální banka. V České republice ji představuje instituce ČNB. Území mohou sdílet měnu (např. měnová unie s platidlem euro). Na světě se odhadem používá více než 200 druhů měn a některé státy mají i více platných druhů měn na jednotném území, této měně se říká paralelní měna. (Nováková a Sobotka, 2011)

3.2.2.2 Měnový kurz

Měnový kurz je cena jedné měny vyjádřená v jednotkách měny druhé a naopak. Je jedna ze základních ekonomických veličin. Cílem národní ekonomiky je stabilita kurzu jelikož láká

zahraniční investory, obchodníky a zakladatele firem na kterých jsou zpravidla menší státy závislé. Cizí měny v hotovosti jsou nazývány valuty a cizí měny v bezhotovostní podobě jsou označovány jako devizy. (Mandel, Durčáková, 2016)

3.3 Banky

3.3.1 Centrální banky

Centrální banka je základní bankou státu. Je vrcholnou nezávislou institucí, která tvoří měnovou politiku (s výjimkou eurozóny, kde danou roli převzala ECB), spravuje měnu státu, dohlíží nad činností obchodních bank, poskytuje jim úvěry, licence, stanovuje podmínky pro činnost obchodních bank a plní funkci kontrolního orgánu v určitém státě. (ČNB, ©2020)

V České republice plní danou funkci Česká národní banka (dále pouze ČNB) jejíž činností je péče o cenovou stabilitu, sleduje množství peněz, které emituje nebo stahuje z oběhu a kontroluje zúčtování obchodních bank a jiných finančních institucí. ČNB spravuje účty osob a institucí, které jsou napojeny na státní rozpočet a po dohodě s ministerstvem financí emituje státní dluhopisy a provádí finanční operace na finančních trzích. (ČNB, ©2020)

3.3.2 Obchodní banky

Obchodní banky jsou právnické osoby, které vykonávají finanční služby za účelem maximalizace zisku jejíž činnost upravuje zákon 21/1992 Sb.. Na základě licence udělené centrální bankou mohou provozovat bankovní činnost na území České republiky. Mezi základní činnosti bank patří depozitní, úvěrová a zprostředkovatelská funkce. Banky nabývají depozitních finančních prostředků nashromážděním volných peněz v ekonomice, které poté skrze úvěry vrací zpět do ekonomiky. (Škvára, 2011)

Hlavním zdrojem příjmů jsou pro banky úroky z úvěrů. Obchodní banky mohou být rozděleny na univerzální či oddělené, právě podle toho, jestli banka odděluje investiční a komerční bankovníctví. V České republice se od roku 2004 po vstupu do EU posílila působnost zahraničních bank, kterým povolila základní jednotná licence povolila vstup na trh. (Revenda, 2012)

3.3.3 Nebankovní sektor

Jedná se o finanční instuce, které nemají bankovní licence udělenou od ČNB. Specializují se ve valné většině na poskytování úvěrů. Nebankovní instuce tolik nelpí na bonitě klienta, úvěry jsou schvalované bez prokazování příjmů a jsou s mnohem vyšším úrokem. Schvalování těchto půjček je rychlé, takže z toho plyne výhoda, když se člověk dostane do finanční tísně, obchodní banka pro něj nebude optimálním řešením a na tomto staví svůj obchodní plán nebankovní instituce. Vyznačují se zpravidla jednoduchou administrativou, kontaktováním klienta a klient během pár dní obdrží své peníze. (Škvára, 2016)

„Níc méně, jak zakládání, tak i konkrétní činnost těchto institucí jsou vždy podmíněny legislativou jednotlivých zemí. V některých státech mohou totiž některé jejich druhy existovat i formou dceřiných společností obchodních bank.“ (Rejnuš, 2014, str. 116)

3.4 Vybrané bankovní produkty

3.4.1 Běžný účet

Běžný účet je jedním ze základních typů bankovních účtů. Shromažďuje peníze klienta v elektronické podobě. Jde o účet, kde se evidují finanční transakce a klient může provádět bankovní operace pomocí podaných příkazů bance osobně, pomocí bankomatu nebo nejčastěji pomocí mobilní aplikace či webu. Taktéž banka pravidelně poukazuje na účet nasmlouvané úroky a inkasuje poplatky. Běžný účet není primárně určen ke kumulaci peněz ze spoření, jelikož obchodní banky často na těchto účtech sjednávají velmi nízký úrok, který se téměř rovná nule. Hlavním cílem bankovního účtu je možnost klienta disponovat jakýmkoliv množstvím peněz tak, aby klient mohl provádět bankovní operace. Běžný účet si může založit fyzická nebo právnická osoba v tuzemské i zahraniční měně. (Rejnuš, 2014)

3.4.2 Spořicí účet

Spořicí účet je bankovním účtem, na kterém klient nashromažďuje finanční prostředky, poskytuje je bance a odměnou je vyšší úročení než u běžných účtů. Je to jeden z nejpoužívanějších spořicích produktů. Téměř všechny banky na trhu jej nabízejí. Je zpravidla využíván pro kratší dobu spoření, jelikož nabízí nižší úrokovou sazbu než např. termínované vklady. Slouží pro jakékoliv vklady volných prostředků. Cílem spořicího účtu je naspoření likvidní rezervy, kterou bude mít klient stále k dispozici za jasně stanovený výnos. Spořicí účet

je většinou výhodněji úročen než běžný účet, pro delší investiční horizont je vhodnější variantou výběr jiného spořicího produktu. Výše úrokových sazeb často závisí na délce výpovědní lhůty a zároveň na výši vkladu. Finance na spořicím účtě jsou ze zákona pojištěny do výše sto tisíce euro. (Janda, 2011)

3.5 Platební karty

3.5.1 Debetní karta

Debetní karta je nejčastěji využívanou platební kartou v České republice. Karta je pevně spojena s běžným účtem. Hlavním pravidlem debetní karty je čerpání disponibilního zůstatku na účtu, včetně povoleného kontokorentu. Klient může debetní kartou platit nebo vybírat hotovost z bankomatu. Debetní karta je jednoduše zablokována od poskytovatele a nemusí být zapsána do seznamu pozastavených karet. Podle evropské směrnice nesmí být zablokování karty spojeno s jakýmkoliv poplatkem. Po zablokování karty z důvodu ztráty či krádeže je téměř nemožné zneužití právě zablokované karty. Nejjednodušším způsobem nahlášení ztráty či odcizení je přímý kontakt infolinky dané obchodní banky, u které je běžný účet i debetní karta vedena. Debetní karta je ve fyzické podobě stejná jako kreditní karta. Jedná se o plastovou kartičku, která je označena logem obchodní banky, logem karetní asociace společně s magnetickým proužkem na zadní straně. (Jílek, 2013)

3.5.2 Kreditní karta

Jak již z názvu napovídá, kreditní karta představuje kredit neboli úvěr. Kreditní karta umožňuje, stejně jako kontokorent, čerpat předem stanovený úvěrový rámec. Jeho výše je závislá na bonitě klienta. Hlavním znakem kreditních karet je tzv. bezúročné období. Jeho funkcí je zapůjčení určitého obnosu peněz na určité období za předem stanovených podmínek aniž by klient musel platit úroky. Pokud tedy klient splatí celý úvěrový rámec do určeného časového limitu, nezaplatí ani haléř navíc. Pokud se tak nestane, má povinnost splatit alespoň minimální část (například 5%) a navíc i úroky z prodlení. Ty jsou uváděny většinou měsíčně (p.m.). Na roční úročení (p.a.) je jednoduše převedeme pomocí násobku dvanácti, což je již porovnatelné s ostatními úvěrovými produkty. (Kociánová, 2012)

3.6 Úvěry

Obecně je úvěrem právo použití cizích finančních prostředků pro vlastní potřebu s povinností ji v předem dohodnuté lhůtě vrátit a zaplatit za toto právo úrok (odměnu).

Úvěry se dají třídit podle mnoha kritérií:

Podle délky trvání:

- krátkodobé (splatné do 12 měsíců)
- střednědobé (1 – 5 let)
- dlouhodobé (nad 5 let)

Podle osoby věřitele

- Bankovní úvěry (věřitel je banka nebo družstevní záložna)
- Nebankovní úvěry

Podle osoby dlužníka

- Spotřebitelské úvěry
- Úvěry poskytované osobám, které nejsou spotřebiteli

Podle zajištění

- Úvěry nezajištěné
- Úvěry zajištěné – např. ručením (závazkem jiného člověka, že dluh zaplatí, pokud jej nezaplatí dlužník), zástavním právem k nemovitosti (hypoteční úvěr) či k jiné věci, zajišťovacím převodem práva či dohodou o srážkách ze mzdy či jiných příjmů.

Podle účelu použití úvěru

- Na spotřebu (Určené na nákup spotřebního zboží, např. automobil, elektronika, dovolená) – tzv. spotřebitelské úvěry regulované zákonem č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru.
- Na bydlení
- Ostatní

Úvěry na bydlení lze rozdělit na:

- Hypoteční úvěry
- Úvěry účelově určené k pořízení, zachování, údržbě, výstavbě bydlení

- Úvěry ze stavebního spoření (MFČR, ©2020)

Úvěr je proti půjčce příslib poskytnutí peněz a smlouva vzniká jejím uzavřením (podpisem). Smlouvou o úvěru vzniká dlužníkovi právo peníze čerpat a věřiteli peníze poskytnout. Půjčka vzniká pouze poskytnutím peněz z ruky do ruky nebo převodem na účet bez písemné dohody. (MFČR, ©2020)

Splátky

Dluh je možné zaplatit celý najednou nebo pomocí splátek. Záleží na domluvě a podmínkách poskytnutého úvěru. Pokud se strany domluví na splátkách, vzniká splátkový kalendář, který je jakousi mapou povinností splácet svůj dluh rozložený na menší částky. Každá z těchto splátek je samostatným dluhem, které je nutné platit řádně a včas, tj. nedostat se do prodlení. Sankcí za případné prodlení bývá většinou povinnost zaplatit celý dluh najednou a ihned tj. ztráta výhody splátek. (MFČR, ©2020)

Prodlení

Každý dluh je nutný splácet řádně a včas. Řádně v této konkrétní záležitosti znamená, že je zaplacená celá dlužná částka. Slovo „včas“ znamená, že dlužník zaplatí splátku tak, aby peníze byly připsány ve prospěch účet věřitele nejpozději v den splatnosti, tedy v den, kdy má být dluh zaplacen. Odeslání peněz v den splatnosti může být v mnoha případech již pozdě. Prodlení znamená, že byla porušena povinnost dlužníka něco udělat či zaplatit. Za každé z takových porušení následuje sankce v podobě smluvních pokut či úroků z prodlení, v některých případech odstoupení od smlouvy. (MFČR, ©2020)

Prodlení se může také týkat jiných povinností, jako např. informovat věřitele v předem stanovené lhůtě o změně bydliště. Někteří věřitelé udělují sankce dlužníkům za taková opomenutí a vymáhají pokuty i ve výši několika tisíc za den prodlení. (MFČR, ©2020)

3.6.1 Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr či kontokorentní účet, je spotřebitelským úvěrem. Je založen na dohodě s bankou, že ze svého běžného účtu může klient platit i v případě, že v ten moment nevlastní žádné finanční prostředky. O poskytnutí kontokorentního úvěru se uzavírá s obchodní bankou písemná smlouva. Zpravidla na jeden rok, pokud se nezmění podmínky na straně klienta, bývá automaticky prodlužována. (Nováková a Sobotka, 2011)

3.6.2 Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr je dlouhodobý úvěr, jehož splacení je zajištěno zástavním právem k nemovitosti (pozemek, stavba či rozestavená nebo nedokončená). Dané zástavní právo musí být zapsáno v katastru nemovitostí. (Bertl, 2012)

Účelový hypoteční úvěr

Účelové hypoteční úvěry může klient využít pouze na účely uvedené v úvěrové smlouvě, tj. nejčastěji na nákup dané nemovitosti. Lze ho také použít na rekonstrukci nemovitosti či výstavbu jiné nemovitosti, splácení jiného úvěru či půjčky, tj. k refinancování dřívější investice do nemovitosti. (Bertl, 2012)

Neúčelový hypoteční úvěr

Neúčelové hypoteční úvěry nemají žádná omezení z hlediska možnosti použití finančních prostředků. Klient sám může rozhodnout na co prostředky z úvěru použije. Americká hypotéka je pojmenováním hypotečního úvěru, který není nijak účelově vázán. Jedná se o neúčelový úvěr zajištěný zástavním právem k nemovitosti a díky těmto hypotékám je možnost získat prostředky na libovolný nákup s delší dobou splatnosti než u standartních spotřebitelských úvěrů, což je podstatné pro nižší měsíční splátky. (Hejný a Kohoutková, 2013)

3.6.3 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelské úvěry jsou úvěry poskytované klientům, které slouží k financování jejich nepodnikatelských potřeb a mohou sloužit ke konkrétnímu účelu (nákupu zboží či služeb), anebo bez daného určení. (finanční vzdělávání, ©2020)

Termín spotřebitelský úvěr je definován v zákoně o spotřebitelském úvěru (jedná se o zákon č. 257/2016 Sb.). V tomto zákoně je také jasně stanoveno, jaká práva a povinnosti při sjednání úvěru, jeho poskytování a jeho splácení strany mají. Spotřebitelský úvěr musí být uzavřen na základě písemné smlouvy, poskytovatel úvěru nebo zprostředkovatel musí poskytnout v dostatečném předstihu celou řadu informací před uzavřením samotné smlouvy. Spotřebitel má také právo na bezplatné obdržení návrhu textu smlouvy o spotřebitelském úvěru a právo na vysvětlení veškerých informací před poskytnutím smlouvy. (Zákon o spotřebitelském úvěru 257/2016 Sb.) ((finanční vzdělávání, ©2020)

3.6.4 Refinancování úvěru

Refinancování úvěru znamená převedení úvěru do jiné banky, která pro klienta tvoří výhodnější podmínky. Nová banka, která úvěr refinancuje, splatí u původní banky celý úvěr a ve stejné výši nabídne úvěr nový s jinými podmínkami. Se změnou banky jsou spojeny určité výdaje, např. u hypotečních úvěrů se náklady týkají na některé dokumenty, které si banka vyžádá. Proto je vhodné si přesně spočítat, kolik by převedení úvěru ušetřilo na měsíčních splátkách, úrocích, poplatcích bance apod. Úvěry jako hypoteční úvěr nebo úvěr ze stavebního spoření nelze refinancovat kdykoliv. Banky mají tzv. fixační období, během kterých nelze zdarma přejít k jiným bankám. (Kociánová, 2012)

3.6.5 Konsolidace úvěru

Konsolidace úvěrů znamená sloučení úvěrů do jednoho. Pokud klient splácí několik úvěrů najednou, za každý zvlášť hradí poplatky a riziko, které pro každou banku zvlášť představuje je vyšší díky ostatním úvěrům. Navíc zpravidla čím vyšší byl úvěr poskytnut, tím menší úrok je banka ochotna nabídnout. Tudíž pokud klient sloučí všechny úvěry do jedné, zpřehlední své finance, ušetří na bankovních poplatcích placeným několika společnostem, sníží si nezanedbatelně výši měsíční splátky a zároveň platí jen jednu splátku. Konsolidovat klient může téměř veškeré typy úvěrů: bankovní i nebankovní půjčky, kreditní karty i kontokorent. (Janda, 2013)

3.7 Úrok a úroková sazba

Kociánová uvedla že: „*Úroková sazba je něco jako cena peněz*“.(Kociánová, 2012, str. 13). Úroková sazba je odměnou, že jsme bance či jiné společnosti půjčili finance, nebo odměna pro společnost, která půjčila peníze nám. Odměnou je zpravidla nižší (nebo mnohem nižší) než ta, kterou zaplatíme přímo bankám. Každý produkt se ale jednotlivě na úrokových sazbách liší. Odměna je následně zdaněna 15% (až na výjimky).(Kociánová, 2012)

Úroková míra je ovlivněna rizikem, hospodářskou situací na trhu, konkurenční prostřední, očekávaná inflace, délka úvěru či úroková míra za kterou ČNB poskytuje finanční prostředky komerčním bankám. (Kalátová, 2021)

Úrokové období může být různé a je napsáno podle latinských zkratk, podle kterého proběhne navyšování poskytnuté částky o úrokovou sazbu. (Samuelson, 2007)

Tabulka č.1: Latinské zkratky úroků

ZKRATKA	Frekvence úročení
p.a. (per annum)	Roční
p.s. (per semestre)	Půlroční
p.q. (per quartale)	Čtvrtletní
p.m. (per mensem)	Měsíční
p.d. (per diem)	Denní

Zdroj: vlastní zpracování, 2021

V úročení rozlišujeme dva typy. Prvním úročením je jednoduché, což znamená že úrok se vždy počítá z poskytnuté částky. Při složeném úročení se úrok ze původní částky počítá při prvním úrokovém období, následující období se již počítá z poskytnuté částky zahrnující součet předešlých úroků. (Šoba a Širůček,2017)

3.7.1 Roční procentuální sazba nákladů

Roční procentuální sazba nákladů (zkratka RPSN), představuje celkové procento z dlužné částky, kterou dlužná osoba musí celkem zaplatit za období jednoho roku. RPSN započítává jak úrok, tak i veškeré náklady spotřebitele. Klient by se tak přednostně měl zajímat o procento RPSN než o úrokovou sazbu. Zákon určuje povinnost informovat o RPSN a uvádět danou hodnotu. (Nováková a Sobotka, 2011)(Zákon o spotřebitelském úvěru 257/2016 Sb.)

3.8 Cenová gramotnost

Ta představuje schopnost nezbytně porozumět inflaci a cenovým mechanismům. Cenový mechanismus je nejstarší teoreticky definovaný vyrovnávací mechanismus platební bilance, který byl již popsán již roku 1752. Je založen na teorii peněz, kde peníze jsou pouhé oběživo. Vychází z předpokladu, že hlavním motivem pro držení peněz je nákup zboží a služeb. Kvantitativní teorie peněz slučuje počet transakcí v ekonomice a množství peněz. Působí také na kupující a zároveň prodávající. Také je důvodem mnoha ekonomických změn. Nadále je základem pro ekonomickou kalkulaci, podnikatelského investičního plánování s přerozdělováním zdrojů. Poskytuje informace o tom, co se má vyrábět, jak přerozdělit zdroje a počítá s nástroji, pomocí nichž dochází k regulaci cen. Jedná se o mechanismus, který zvyšuje

ceny, když poptávka je větší než nabídka a naopak. Inflace je nárůst cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice v určitém časovém intervalu. Česká národní banka pečuje o cenovou stabilitu podle §2 zákona o ČNB. Především soustřeďuje svůj zájem o stabilitu spotřebitelských cen. Inflace je měřena a zveřejňována Českým statistickým úřadem. (Novelský a Balabán,2009) (Nováková a Sobotka, 2011)

3.9 Rozpočtová gramotnost

Ta představuje souhrn nezbytných kompetencí, které jsou nutné pro tvoření rodinného či osobního rozpočtu. Dále schopnost zvládat různé finanční životní situace. Zahrnuje dvě specializované složky, je to správa finančních aktiv a správa finančních závazků (pasiv). To jsou předpoklady pro orientaci na trhu různě komplikovaných finančních produktů a služeb. Je to jednoduše schopnost mezi sebou jednotlivě produkty a služby porovnávat a vybrat ty nejvhodnější s ohledem na danou životní situaci. (Opletalová a Kvintová, 2014)

3.9.1 Příjmy domácnosti

Princip tvorby rozpočtu představuje sumarizaci všech příjmů a výdajů rodiny. V první fázi dochází k evidenci všech příjmů rodiny. O těchto příjmech je nutné uvažovat jako o čistých, tedy až po zdanění. Mezi příjmy se řadí mzdy, výdělků z podnikání, výdělků z brigád, příjmy ze spoření (úroky), důchody, dávky, výživné, výnosy z pronájmu, dividendy. (Vybíhal, 2011)

3.9.2 Výdaje domácnosti

Další fází sestavování rodinného rozpočtu spočívá v součtu všech výdajů rodiny. Tyto výdaje lze rozdělit do dvou skupin na výdaje nutné a výdaje zbytné. Do výdajů nutných jsou zařazené položky např. nájemné, splátky hypotéky, spotřebních úvěrů, leasingu a kreditních karet, pojištění, bankovní poplatky, platby na spoření, připojištění, tvorba finanční rezervy, platby za elektřinu, vodu, plyn, topení, telefony, internet, provoz automobilu, potraviny, drogerie, kosmetika, léky běžné oblečení, školné či školní pomůcky. Do výdajů zbytných bychom zařadili např. cigarety, jídla v restauracích, módní oblečení, koníčky, sport, nákupy pro radost, kino, divadlo, dovolená, vybavení domácnosti. Ke stanovení výdajů slouží přesná evidence všeho, co se za dané časové období spotřebuje. Dalším řešením může být stanovení limitů vydaného objemu finančních prostředků a tyto limity pak po celé časové období dodržovat. (Vybíhal, 2011)

3.10 Faktory ovlivňující finanční gramotnost

Kapitola ohledně faktorů finanční gramotnosti popisuje dva nejdůležitější faktory, které mají vliv na finanční gramotnost žáků. Popsanými faktory je vliv rodiny a školy jako stěžejních faktorů ovlivňující finanční gramotnost.

3.10.1 Vliv rodiny na finanční gramotnost

Základním a hlavním faktorem, který přímo ovlivňuje budoucnost finanční gramotnosti dítěte je rodina. Právě sociální statut má obrovský vliv na finanční gramotnost jedince. Dítě totiž od dětství přejímá názor a postoj rodičů k financím a majetku, které může přebírat do svého života jako nevědomé vzorce, které mohou ovlivnit jeho vlastní vztah k penězům. V rodinně se dítě učí základní návyky, jak jednat se svým okolím a také s financemi. (Kubátová, 2010)

Kalátová Veronika podporuje myšlenku, aby rodina finančně vzdělávala děti a naučila je hospodařit pomocí kapesného, které má dítěti vydržet určitou dobu. Dítě se tak učí vytvářet si rezervy na nepředvídatelné životní situace a utvářet spotřebu. (Kalátová, 2021)

3.10.2 Předškolní věk

V předškolním věku se formují znalosti o komunikaci, které jsou velmi důležité v průběhu celého života. Předškolní věk je obdobím, ve kterém dochází k největšímu rozvoji komunikačních dovedností. Člověk je ve vývojovém stádiu, a právě důležitou rolí již dospělých jedinců je napomáhat dítěti pronikat do existujícího světa a poznávat nové schopnosti, dovednosti či zkušenosti. Ty jsou poté základním kamenem a předpokladem pro jeho společenské, partnerské či profesní a další uplatnění. (Bytešníková, 2012)

Nejvíce ovlivňovány jsou rodiči a nejbližší okolím. Zatím na ně nepůsobí žádné vlivy školského systému a kromě rodiny, která je ovlivňuje je školka. To dává rodičům výhodu a mohou tak tvořit finanční gramotnost dítěte sami. Na děti má mnohem větší vliv to, co se naučí doma. Zvyklosti mohou být jak pozitivní, tak negativní. (Eyre, 2007),

Děti si teprve pomalu začínají uvědomovat, co jsou peníze a k čemu slouží. Je velmi důležité vysvětlení rodičů a naučení hospodaření s nimi.

3.10.3 Mladší školní věk

V tomto textu se pojednává o mladším školním věku, který byl ale podle pana Lanmeiera a paní Krejčířové rozdělen do dvou etap. První etapou je zhruba první až dva roky školní docházky a druhou etapou je věk od desátého do zhruba jedenáctého roku, před začátkem pubescence. V první etapě se dítě vyznačuje pozvolnou adaptací na školní systém a začínají projevy nestálosti a rozpory. V druhé etapě se dítě více socializuje mezi vrstevníky a struktura všeobecných zájmů se formuje, stejně tak jejich důležité životní postoje. (Langmeier, Krejčířová, 20F06)

V mladším školním věku jsou děti ovlivňovány ve velkém reklamou, jelikož mají schopnost porozumět účelu reklamního sdělení od sedmého až osmého roku. Reklamní sdělení jsou zpravidla vystavěna jako poutavé, zábavné a příběhově poučné s dobrým koncem. (Vysekalová, 2012)

„Děti se zpravidla chlubí, co kdo má nového – mobilní telefon, značkové oblečení, moderní hračky.“(Dudek,18.11.2010)

Podle Baileyho různí autoři knih velmi často zdůrazňují přínos kapesného pro děti v tomto věku. Jelikož většina dětí si je již schopna představovat a uvědomovat hodnotu peněz, kapesné jim dopomáhá k učení se hospodařit s penězi a svobodnou kompetenci nad uvažováním o nich. Tyto návyky podporují finanční gramotnost. (Bailey, 2018)

3.10.4 Starší školní věk (puberta)

Puberta je celkově náročné období. Zde je zapotřebí k hospodaření s penězi přistupovat hrou a nikoli pouze teorií. Dítě jednodušeji pochopí, když mu rodič dá důvěru s nakládáním penězi, v podobě kapesného. Na prvním místě si musí rodič uvědomit, co pojmem kapesné chce sledovat a čeho chce u dítěte docílit. Pokud děti necháme, aby mohly sami za sebe rozhodovat, vytváříme jejich sebedůvěru a zároveň, když se jim něco nepovede, i odpovědnost za své jednání či rozhodnutí. (Eyre, 2007)

3.10.5 Období dorostové (adolescence)

V 15. roku života po dovršení školní docházky může dítě podle § 6 zákona 262/2006 Sb. (Zákoník práce) začít vykonávat pracovní činnost. (Tomšej, 2020)

Marie Vágnerová dělí dospívání na dvě fáze. Na fázi pubescentní 11-15 let a adolescentní 15-20 let. Vágnerová popsala, že jde o období, kdy se jedinec začíná separovat od rodiny a po uplynutí přechodné fáze, je nakonec akceptován jako dospělý syn nebo dcera se všemi právy a minimem povinností vůči rodičům. (Vágnerová, 2012)

„As a parent, you need to be doubly alert during this period to keep small problems from becoming big ones. You will have to be conscientious a youngster who may resent your help. To do a good job, you should be aware of the growth pattern during these years and have some knowledge of types of problems that can develop.“ (Kiplinger's Personal Finance, 1980, str. 42)

3.10.6 Dospělost

Období lidské dospělosti bývá v rovině věku od 20 do 60 let. Jelikož se jedná o dlouhé období každého člověka, bývá dospělost členěna na tři dílčí etapy. První je nazývána jako období časně dospělosti, která začíná přibližně dvacátým rokem života a je přímo charakterizována jako určitá přestupní etapa mezi dospíváním a dospělostí. Na danou fázi navazuje období relativní stability, kterou nazýváme jako relativní střední dospělost. (Langmeier, Krejčířová 2006)

V tomto období je vliv rodiny minimální. Hlavním faktorem se stává vzdělávání současně se samo vzděláváním. Pro období dospělosti je určen druhý pilíř finančního vzdělávání, který je zaměřen především na celoživotní vzdělávání občanů. Svou roli v dalším finančním vzdělávání hrají také subjekty veřejné správy. (Dvořáková a Smrčka, 2011)

3.11 Vliv školy na finanční gramotnost

Druhým velmi zásadním faktorem, který může ovlivnit budoucnost finanční gramotnosti jedince, je škola. V dalším rozdělení text popisuje vliv základní a střední školy na finanční vzdělání. Znalosti se odráží i v dotazníkovém šetření, které bylo navrženo v praktické části bakalářské práce.

3.11.1 Vliv základní školy na finanční gramotnost

Výuka finanční gramotnosti na základní škole vyvolává v dětech nechuť, jelikož předmět jako matematika se pro mnohé stala neoblíbenou. Často tato nechuť bývá vyvolána

tím, že si žáci nedokážou pod tímto pojmem nic představit. Místo toho by mohly být tyto pojmy vysvětlovány na praktických věcech, se kterými se člověk setkává v každodenním světě. Principy matematiky jsou totiž běžně aplikovány ve finanční sféře jako úročení či se může jednat o produkty jako jsou běžné účty, spořicí účty, úvěry apod. (Šoba, Širůček, 2017)

Výuka finanční gramotnosti je od roku 2013 povinnou součástí vzdělávání na základních školách. Základní školy se musí držet standardů finanční gramotnosti – tedy souhrnu znalostí a dovedností, kterých by žáci měli ve svém věku dosáhnout. Každá škola může finanční gramotnost pojmut dle vlastního uvážení. (MFČR, ©2010)

Standardy pro první a druhý stupeň základní školy obsahují náplň zabývající se:

- Hotovostní a bezhotovostní formou peněz
- Způsoby placení
- Tvorbou ceny
- Nakládáním s financemi
- Inflací (MFČR, ©2020)

3.11.2 Vliv střední školy na finanční gramotnost

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“ (MŠMT ČR, 2008, s.7)

Pro zvyšování úrovně gramotnosti vznikly v České republice Standardy finanční gramotnosti pro základní a střední stupeň vzdělání, které vymezuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání. Žáci právě středních škol, by se měli ve studiu naučit se čtyřmi oblastmi finanční gramotnosti vymezenými standardy, které jsou peníze, hospodaření, domácnosti, finanční produkty, a nakonec práva spotřebitele. (Zákon č. 561/2004 Sb.)

Standardy střední školy obsahující náplň zabývající se:

- Placením (v tuzemské i zahraniční měně),
- Tvorbou ceny,

- Rodinným rozpočtem,
- Inflací,
- Pojištěním,
- Předpisy na ochranu spotřebitele,
- Přebytkem/nedostatkem finančních prostředků,
- Obsahy smluv (Zákon č. 561/2004 Sb.)

Zakončením by měla vzniknout schopnost zacházet s nejběžnějšími platebními nástroji a dokázat směnit peníze. Dovednost vysvětlit, jak se liší cena z hlediska zákazníku, období a místa. Vysvětlení pojmu inflace a uvedení do praxe a uvést její důsledky na příjmy lidí, zvládnout dlouhodobé finanční plánování a jak předejít inflaci. Měli by být schopni rozdělit pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje na základě toho spočítat finanční rozpočet domácnost, navrhnout řešení situace, pokud se dostane rozpočet do schodku či přebytku. Umět navrhnout způsob, jak kvalitně využít nepotřebné finanční rezervy. Dalším atributem je schopnost vybrat nejvýhodnější úvěrový produkt s ohledem na finanční situaci, potřeby a určit správnou volbu produktu. Vysvětlit způsoby, jak se stanovují úrokové sazby a rozdíly mezi úrokovou sazbou a RPSN. Vybrat nejvhodnější pojistný produkt s ohledem na potřeby domácnosti. Umět na příkladu vysvětlit, jak se uplatňuje práva spotřebitele při nákupu zboží a služeb včetně produktů finančního trhu. (Klínský, 2008)

3.12 Podpora finančního vzdělávání

Další kapitola představuje jednu z mnoha možností, jak zlepšit finanční gramotnost. V kapitole jsou vypsány projekty, které vznikly za účelem zlepšení finanční gramotnosti.

3.12.1 Projekty finančního vzdělávání v české republice

Projekty mají za cíl vzdělávat, rozvíjet a pomáhat zlepšovat úroveň finanční gramotnosti v české republice. Mají pomoci při rozhodování o finančních produktech či službách na trhu bez jakékoliv propagace konkrétních bank či pojišťoven. Mají zajišťovat odbornou úroveň čtenářů a informace by měli být jednoduše čtivé cílovým skupinám.

3.12.1.1 Finanční vzdělávání – společný projekt finančních asociací

Finanční vzdělávání jsou webové stránky, které vznikly z iniciativy České bankovní asociace a pod jejím vedením fungují již od roku 2008 jako společný projekt dobrovolných

profesních sdružení působících na finančním trhu v České republice. Cíle projektu byla informovanost běžných občanů a přiblížení srozumitelného pohledu na bankovníctví a fungování finančního trhu. Jednoduše potřebné informace, kterým by bylo možné věřit a které by sloužili široké veřejnosti. Na webu se dají dohledat informace ohledně bankovníctví, finančního zprostředkovávání, investování, leasingu, platebních služeb, pojišťovnictví či úvěrových registrech. (Finanční vzdělávání, ©2020)

3.12.1.2 **Your chance o.p.s.**

Smyslem fungování Your chance je prosazování potřebných změn v oblasti výuky finanční gramotnosti, principů podnikání a rozvoje podnikavosti žáků ZŠ a SŠ a v oblasti integrace mladých dospělých opouštějících instituce náhradní rodinné výchovy. Cílem je prosazovat potřebné změny ve vzdělávacím systému ČR, rozvíjet schopnost učitelů vyučovat finanční gramotnost tak, aby ze škol odcházela mladá generace, která má pevně zakotvené principy zdravého finančního rozhodování. Dále rozvíjet metodickou podporu, uplatňovat interaktivní či zážitkové metody výuky, prosazovat povinnou výuku základů podnikání na středních školách či realizovat programy přímé pomoci mladým lidem odcházejícím z dětských domovů a pěstounské péče. (Yourchance, ©2020)

3.12.1.3 **Den finanční gramotnosti**

Tento projekt se od roku 2011 snaží rozšířit finanční obzory. Sdružuje lektory finanční gramotnosti, kteří vytvářejí semináře pro základní školy, střední školy, seniory, rodiče či pro firmy a podle dostupných zdrojů již uspořádali přes 2 764 seminářů v 89 městech české republiky, kde je navštívilo přes 31 000 lidí. Lekce vedou vybraní školitelé projektu DFG po celé České republice zdarma. (Den finanční gramotnosti, ©2020)

3.12.1.4 **SEKO – Život bez dluhů**

Život bez dluhů jsou stránky projektu SEKO, který realizuje Fond dalšího vzdělávání. Na stránkách www.zivot-bez-dluhu.cz je animovaný seriál k tématům finanční gramotnosti, který se věnuje desíti radám ohledně financí. Od rozdílu mezi bohatstvím a chudobou, RPSN či dluhové pasti. Animovaná videa jsou velmi poučná a zábavná, dají se využít i při školní výuce či samostudiu. Všechny spoty jsou i volně dostupné na kanálu YouTube, čímž upoutali větší pozornost širšího publika. (SEKO, ©2021)

4 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce se bude zabývat tématem finanční gramotnosti, konkrétně finanční gramotnosti žáků středních škol a středních odborných učilišť a rozdíly mezi těmito skupinami. Práce bude vycházet z dotazníkového šetření, který umožní získat primární data. Hlavním šetřením je analýza získaných dat, jejich zpracování do grafů a komentářů, syntéza a komparace. Zjištěné výsledky budou v práci vyhodnoceny a případně budou stanovena doporučení či návrhy pro zlepšení stávající situace.

4.1 Metodika šetření

Pro zjištění finanční gramotnosti obou skupin žáků byla zvolena jako nejvhodnější forma dotazníkové šetření, které bývá nejčastěji používáno pro efektivní komunikaci s respondenty. Dotazník byl zprvu koncipován v tištěné verzi, ale z důvodu vládního nařízení ohledně uzavření škol bylo nutné dotazníkové šetření zpracovat v online podobě. Výzkum byl anonymní, přičemž žáci vyplňovali pouze pohlaví, typ školy a ročník studia.

Dotazník je rozdělen do 5 částí. První část se věnuje jednoduchému rozdělení do skupin (3 otázky). Druhá část se zajímá o obecnou finanční gramotnost (14 otázek). Třetí část testuje znalost pojmů (17 otázek). Čtvrtá část se zaměřuje na modelové situace, které zahrnují jak výpočty, tak i znalost finančního trhu (4 otázky) a poslední část hodnotí pohled respondentů na finanční gramotnost (5 otázek). Po každé části dotazníku se již nedalo k odpovědím vracet.

Dotazník tvoří z velké části uzavřené otázky s předem stanovenými možnostmi odpovědí. U 4 otázek otázek je možnost vepsání textu. V dotazníku jsou také 3 dychtomické otázky.

4.1.1 Výzkumný vzorek

Pro dotazníkové šetření byli vybráni žáci, kteří studují jak střední školy, tak odborná učiliště v Plzeňském kraji. Jmenovitě ze škol Střední průmyslová škola v Tachově, Střední škola informatiky a finančních služeb v Plzni, Střední hotelová škola v Plzni, Střední průmyslová škola strojnická a střední odborná škola profesora Švejcara v Plzni.

Dotazník vyplnilo celkem 218 respondentů.

4.1.2 Skladba otázek

Při sestavování otázek dotazníku se čerpalo z již vytvořených dotazníků na webových stránkách ministerstva financí, které provádí výzkumné šetření v oblasti finanční gramotnosti. Dále otázky vycházely z všeobecné teoretické části bakalářské práce a znalostí, které by měli žáci středních škol a odborných učilišť znát a umět převést do praxe.

Tabulka č.2: Rozdělení do skupin podle ročníku

	1.ročník	2.ročník	3.ročník	4.ročník	Celkem respondentů
Střední škola	42	33	29	36	141
Střední odborné učiliště	30	26	21	0	77

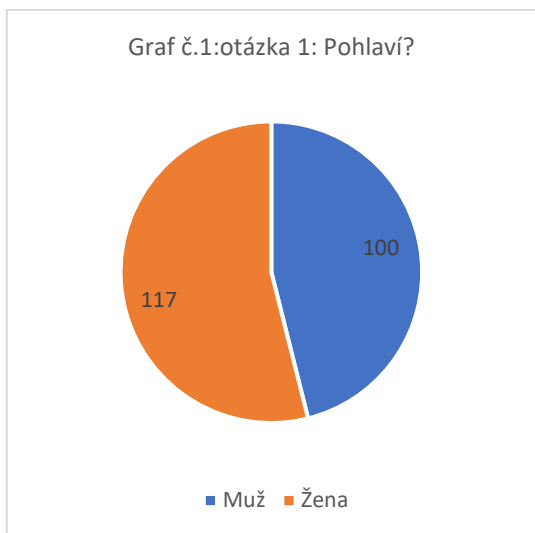
Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

4.2 První část dotazníku – rozdělení do skupin

V následujících stránkách byly vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření.

Pohlaví?

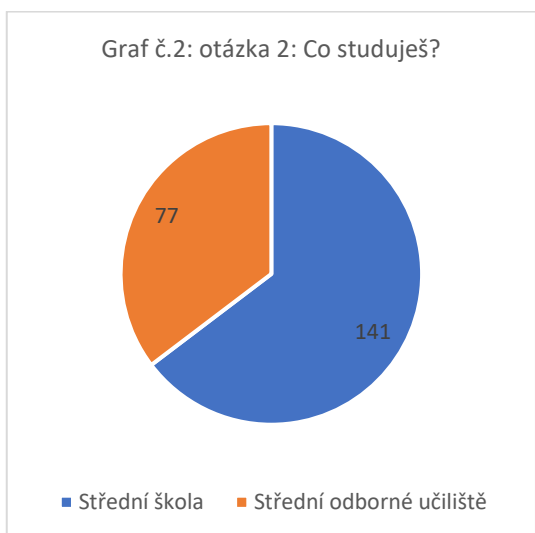
Žáci středních škol a středních odborných učilišť byli zastoupeni z 52,9% ženy a z 47,1% muži.

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Z výše uvedeného grafů je patrné, že poměr mužů a žen v dotazníkovém šetření je téměř vyrovnaný a rozdíl činí pouze nízké procento. Pro dané šetření ale pohlaví není nikterak podstatnou informací.

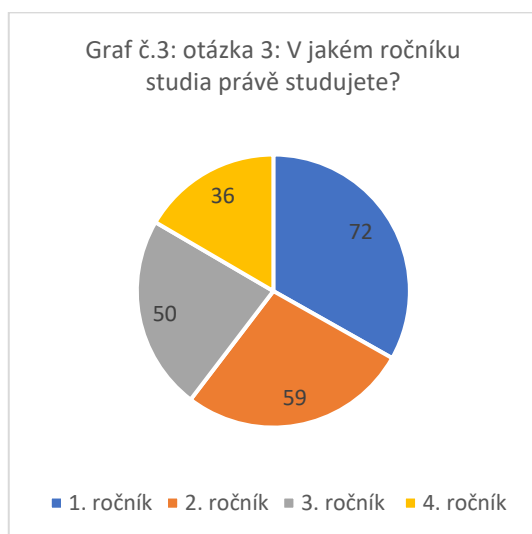
Studujete střední školu či střední odborné učiliště?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Z grafu je viditelné, že vyšší počet respondentů studuje střední školu, a to o celých 64 respondentů více, což bylo také hodnoceno v dotazníkovém šetření.

V jakém ročníku studia právě studujete?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Z následujícího grafu bylo zjištěno že respondenti, kteří vyplnili dotazníkové šetření, obsáhli celé spektrum ročníků, které bylo analyzováno. Jediným ročníkem, kde je počet respondentů výrazně odlišný je ročník čtvrtý, to je z důvodu nemožnosti studia čtvrtého ročníku na středním odborném učilišti, neboť studium je pouze tříleté.

Tabulka č.3: Rozdělení podle ročníků – Střední škola

Střední škola 1. ročník	42
Střední škola 2. ročník	34
Střední škola 3. ročník	29
Střední škola 4. ročník	36
Sumarizace	141

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

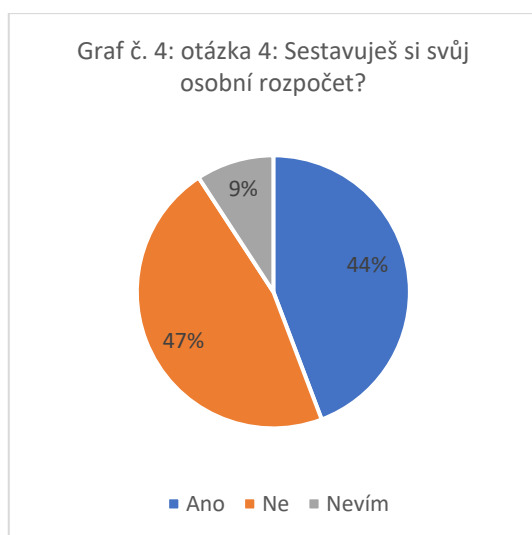
Tabulka č.4: Rozdělení podle ročníků – Střední odborné učiliště

Střední odborné učiliště 1. ročník	30
Střední odborné učiliště 2. ročník	26
Střední odborné učiliště 3. ročník	21
Sumarizace	77

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

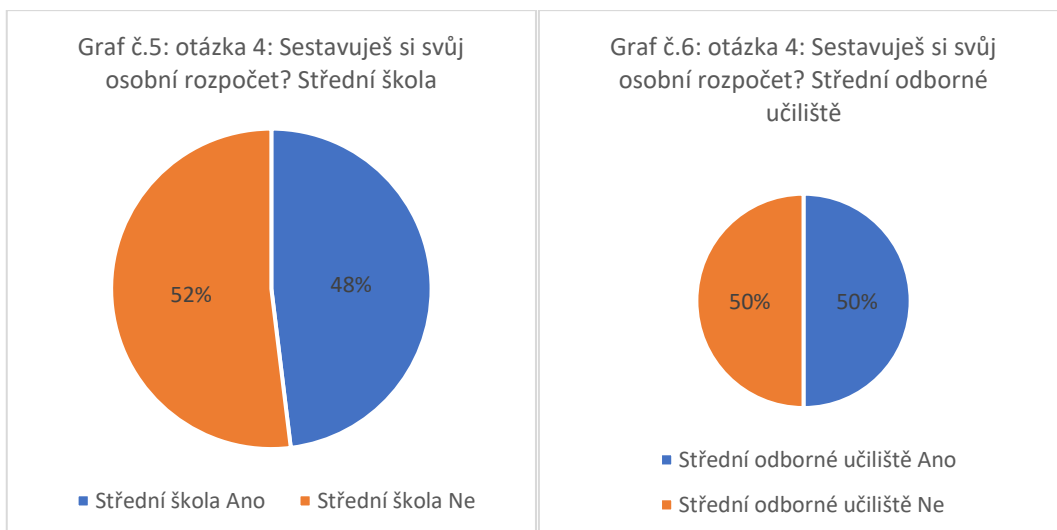
4.3 Druhá část dotazníku – Všeobecné dotazy

Sestavuješ si svůj osobní rozpočet?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Graf osobního rozpočtu, který zahrnuje obě skupiny respondentů ukazuje, že 47 % dotazovaných si nesestavuje osobní rozpočet ani o svém rozpočtu nepřemýšlí. Buď je tento fakt dán nedostatečnou výukou finanční gramotnosti nebo nedostatečným vzorem od svého blízkého okolí, kde nemají osobní rozpočet vedený jako automatickou část svého života.

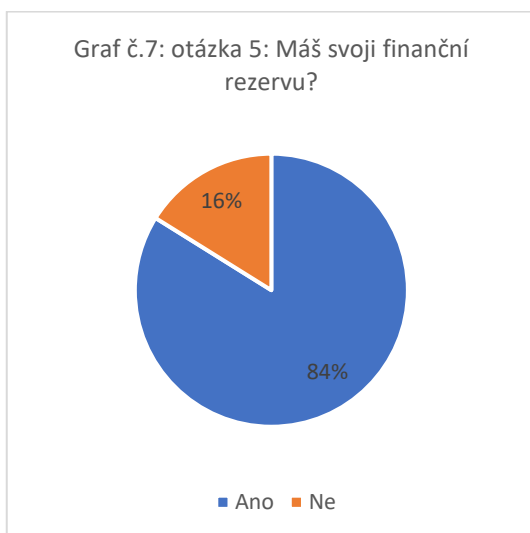

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V grafu je viditelné, že i přes vyšší vzdělání středoškolských žáků se nevyskytuje výrazná odchylka proti celkovému grafu. Více než polovina žáků si nesestavuje finanční rozpočet na žádné úrovni.

Graf respondentů středních odborných učilišť se nijak zvlášť neliší od grafu předešlého. Opět polovina respondentů si netvoří svůj osobní rozpočet. To může mít v dospělosti důsledek např. ve formě zadlužování.

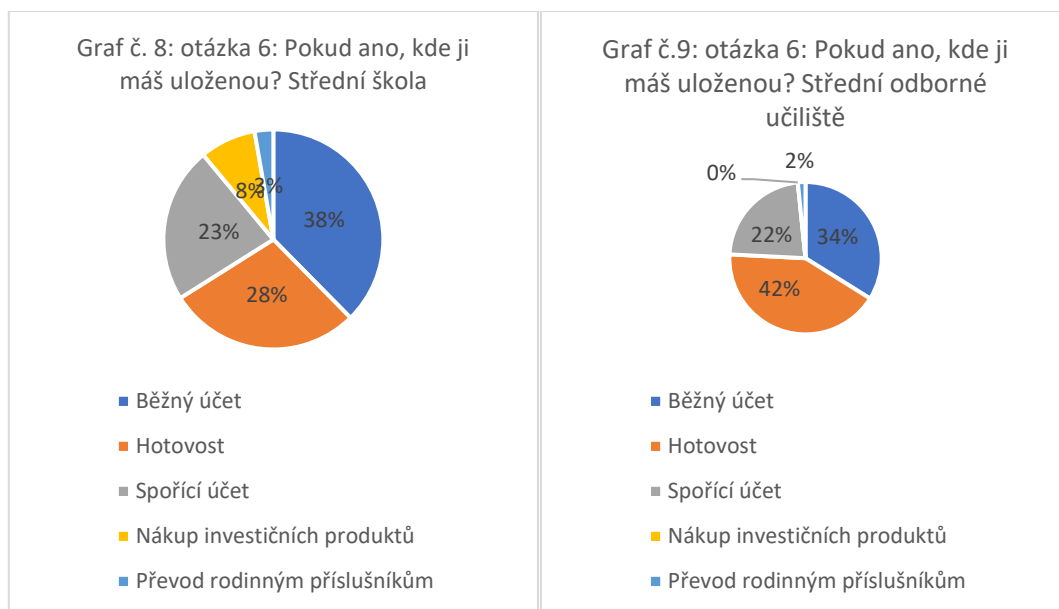
Máš svoji finanční rezervu?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Z grafu č.7 vyplývá, že 84 % všech dotazovaných má svoji finanční rezervu. Tento fakt je velice důležitý, jelikož je u těchto respondentů nižší pravděpodobnost budoucího zadlužení. Tvoření finanční rezervy je základním kamenem celé finanční gramotnosti.

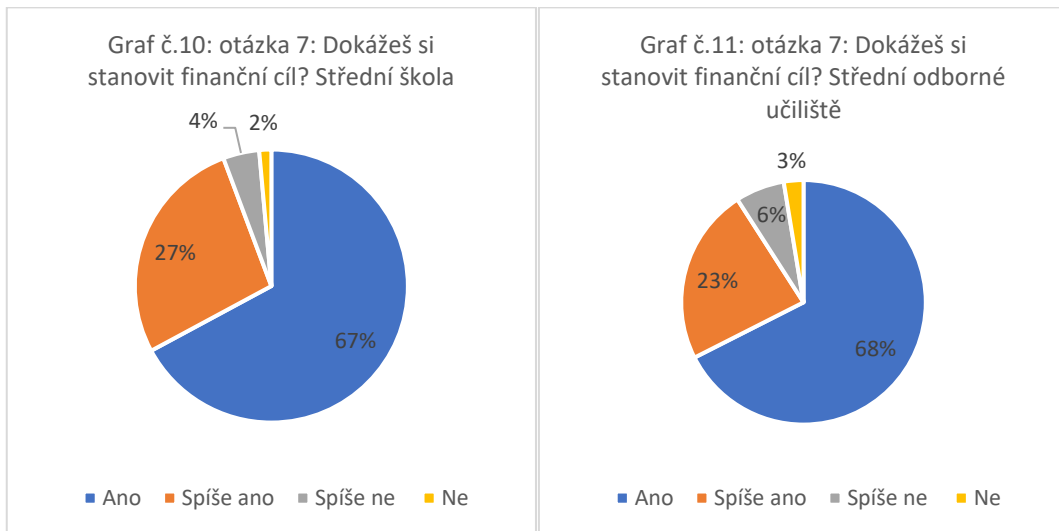
Pokud ano, kde ji máš uloženou?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Většina respondentů, kteří mají svoji finanční rezervu ji strádají v hotovosti, běžném či spořicí účet. Celých 8% dotazovaných žáků ze středních škol zvolilo i mimo jiné nákup investičních produktů.

Dokážeš si stanovit finanční cíl?

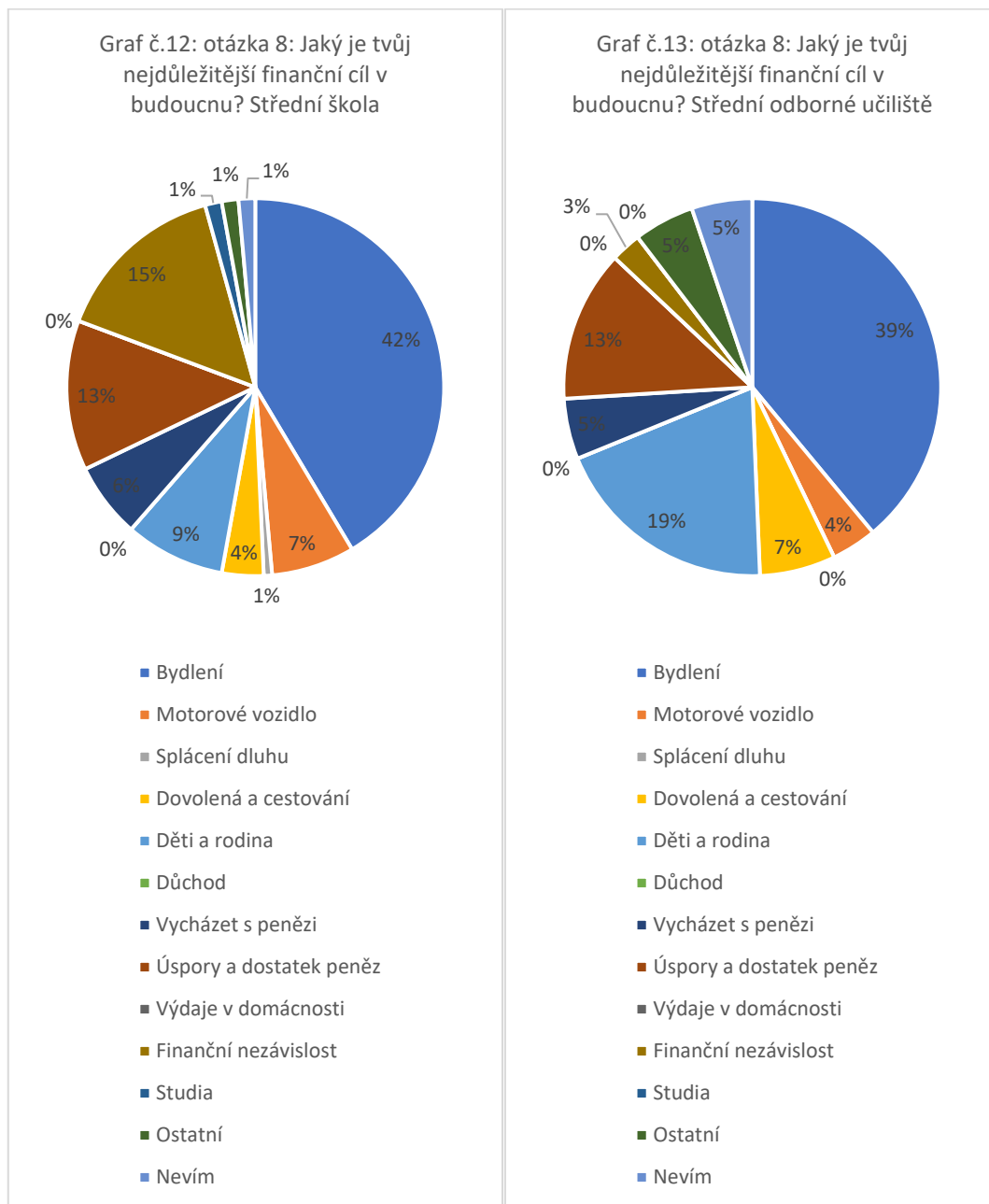

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Z obou výběrových souborů se žáci téměř shodují. Pouze 3% všech dotazovaných uvedlo, že nedokáží stanovit a dodržet svůj finanční cíl. Až 68% respondentů s finančními cíly nemá žádný problém.

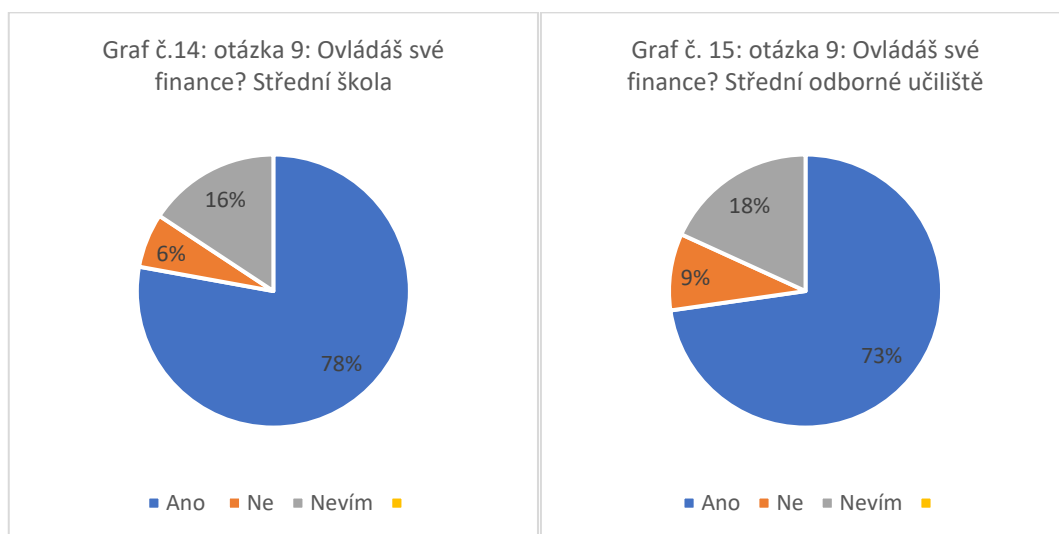
Jaký je tvůj nejdůležitější finanční cíl v budoucnu?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Nejdůležitějším finančním cílem v této otázce bylo bydlení. Rozdíly mezi skupinami jsou především v odpovědi „finanční nezávislost“. Uvedlo ji v odpovědi 21 žáků středních škol proti 2 žákům středních odborných učilišť. Žáci středních odborných učilišť také uváděli častěji odpověď „Děti a rodina“ a to o celých 10 %.

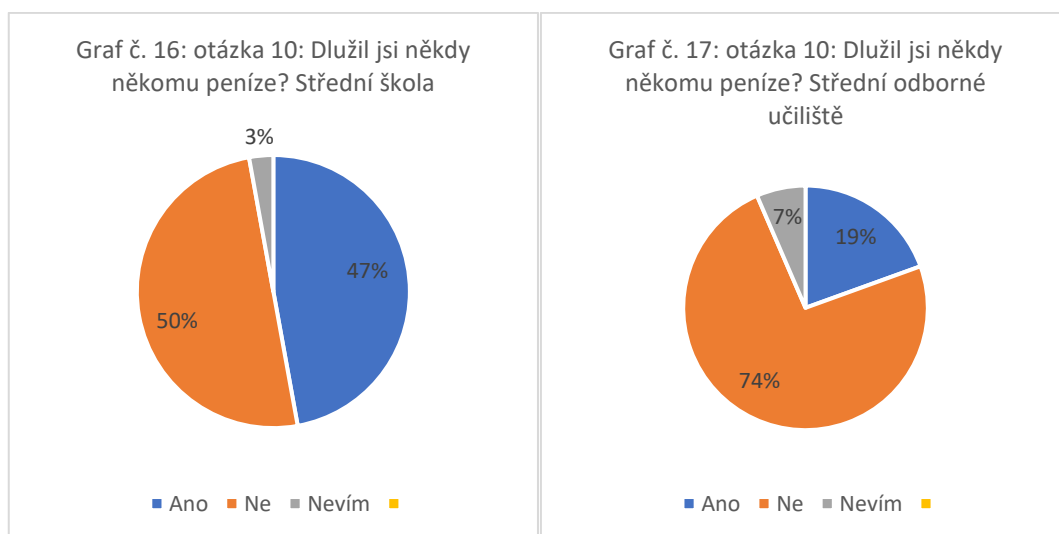
Ovládáš své finance?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V další otázce se téměř procentuelně shodují odpovědi žáků. 78% žáků středních škol si myslí, že ovládá své finance. 73% žáků středních odborných učilišť si myslí to samé.

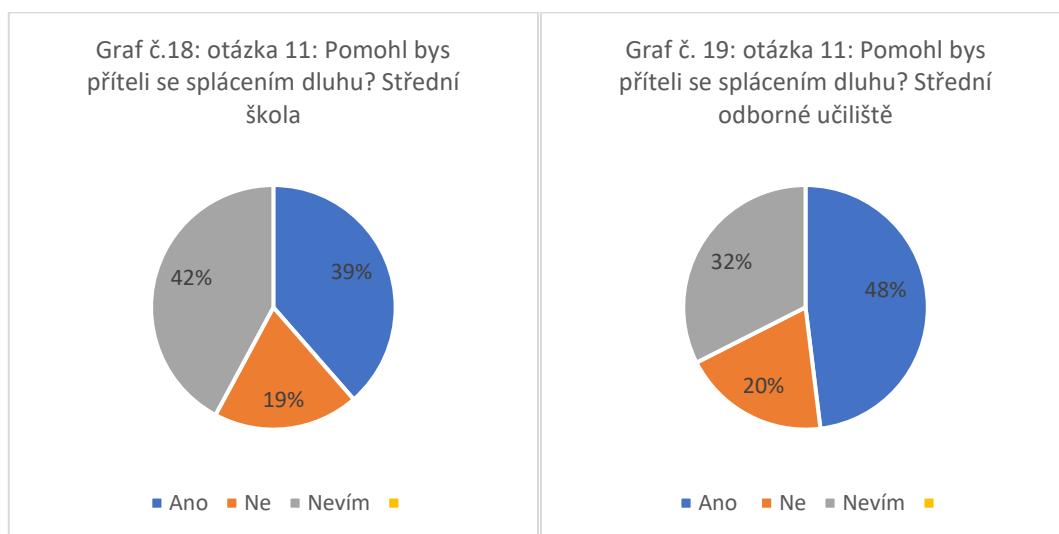
Dlužil jsi někdy někomu peníze?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Z celkového počtu dotazovaných 58,7% nikdy nedlužili nikomu peníze. Při rozdělení na dva výběrové soubory, tak 50% žáků středních škol a 74% žáků středních odborných učilišť nikdy nedlužili peníze.

Pomohl bys příteli se splácením dluhu?

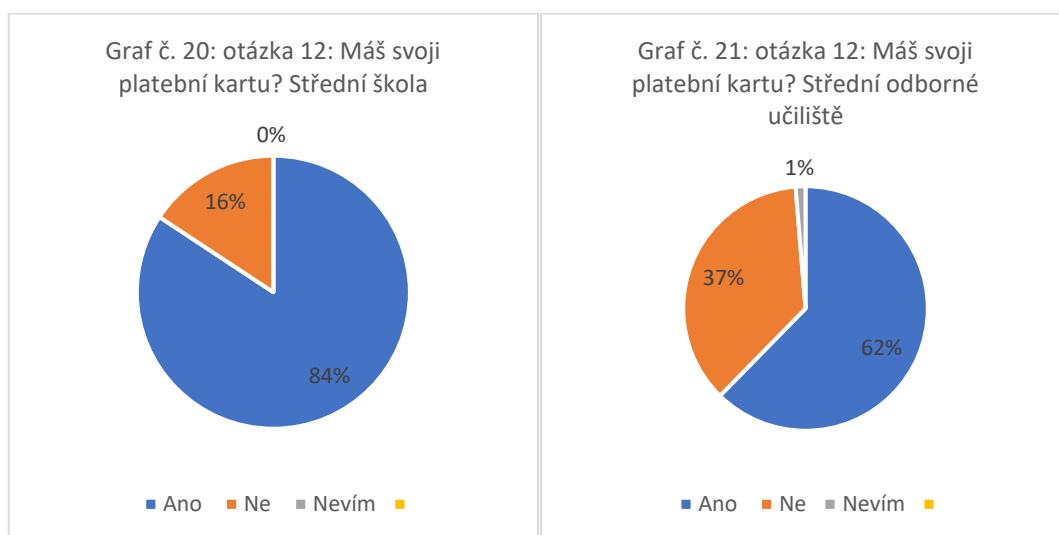

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Většina respondentů by byla striktně proti pomoci se splácením dluhu příteli či by nevěděli jak by v dané chvíli zareagovali. 91 respondentů uvedlo, že by příteli pomohli. V tomto případě se mohou dostat společně s přítelem do finanční tísně.

Celých 48 % dotazovaných ze středních odborných učilišť by pomohlo příteli se splácením dluhu, což je o 9 % více než u žáků středních škol.

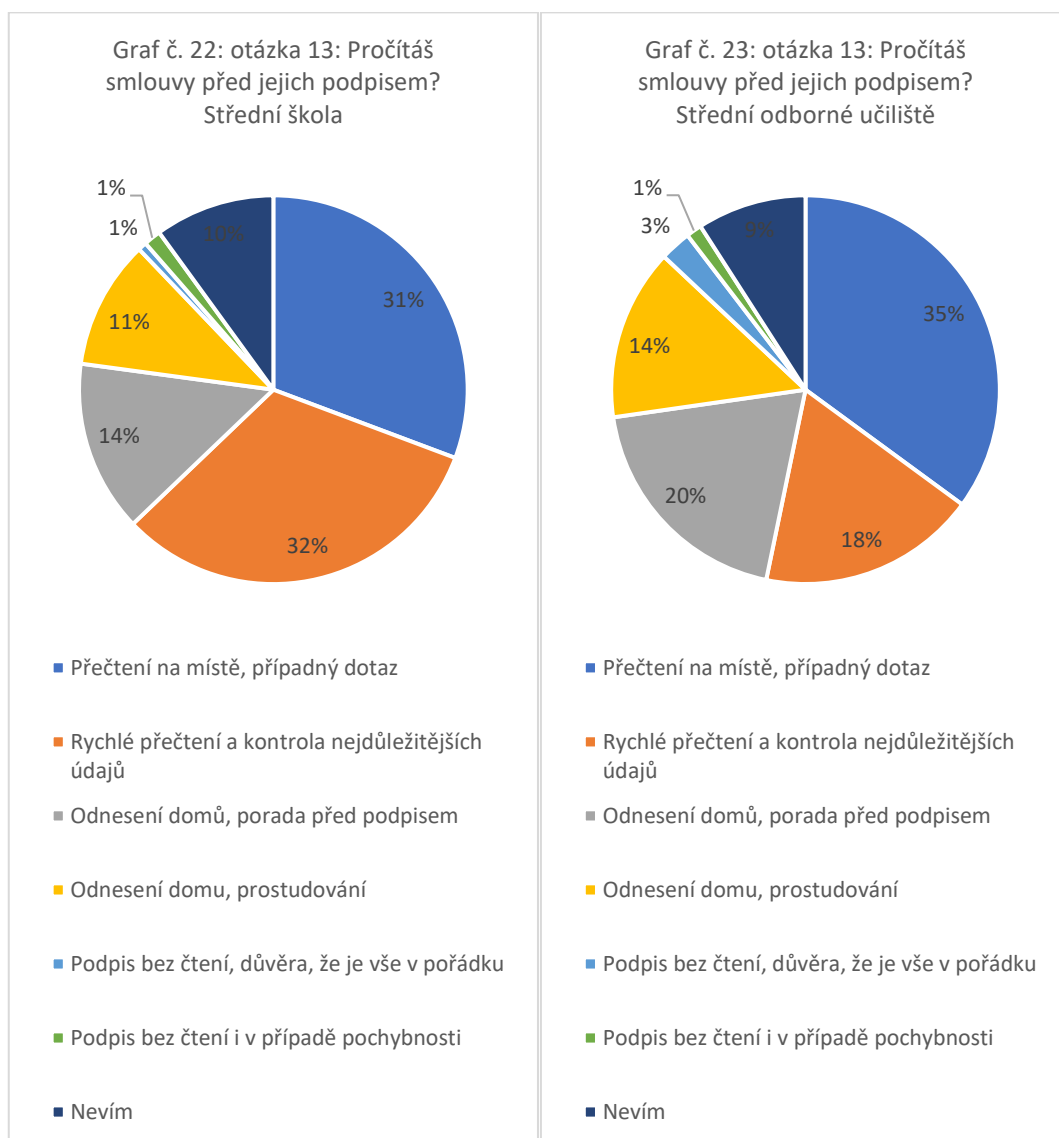
Máš svoji platební kartu?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Téměř všichni žáci středních škol mají svoji platební kartu. Z žáků středních odborných škol ji vlastní pouze 62%.

Pročítáš smlouvy před jejich podpisem?

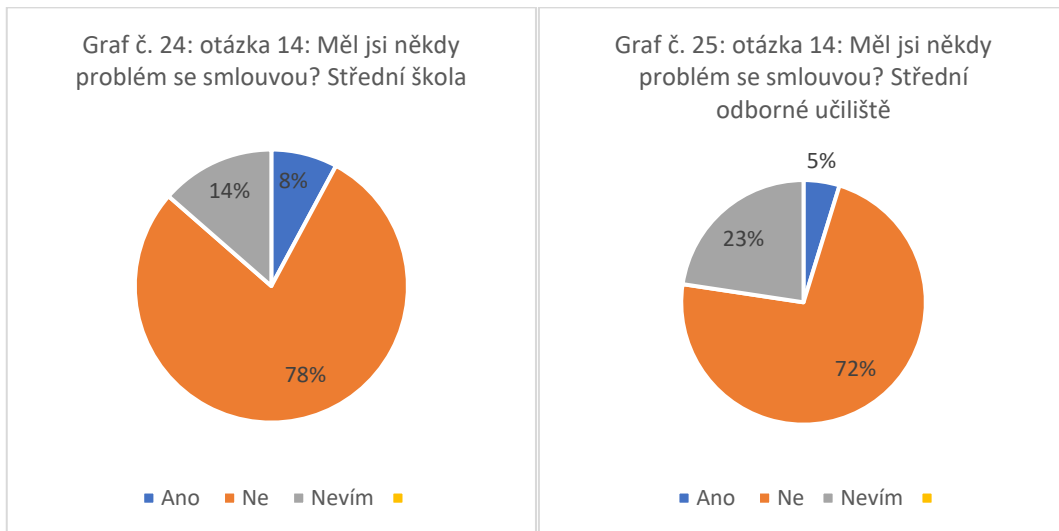

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V otázce se respondenti často svými odpověďmi lišili. Jen 14% žáků střední škol by si smlouvu odneslo domů a poradili se před jejím podpisem. Pouze 11% by ji pečlivě před podpisem prostudovalo. Až 32% by ji pouze rychle přečetlo a zkontrolovali nejdůležitější údaje.

V případě odborných učilišť jsou výsledky o něco lepší, ale i přesto nedostatečné. Jen 18% by rychle smlouvu přečetlo a zkontrolovalo nejdůležitější údaje.

Měl jsi někdy problém se smlouvou?

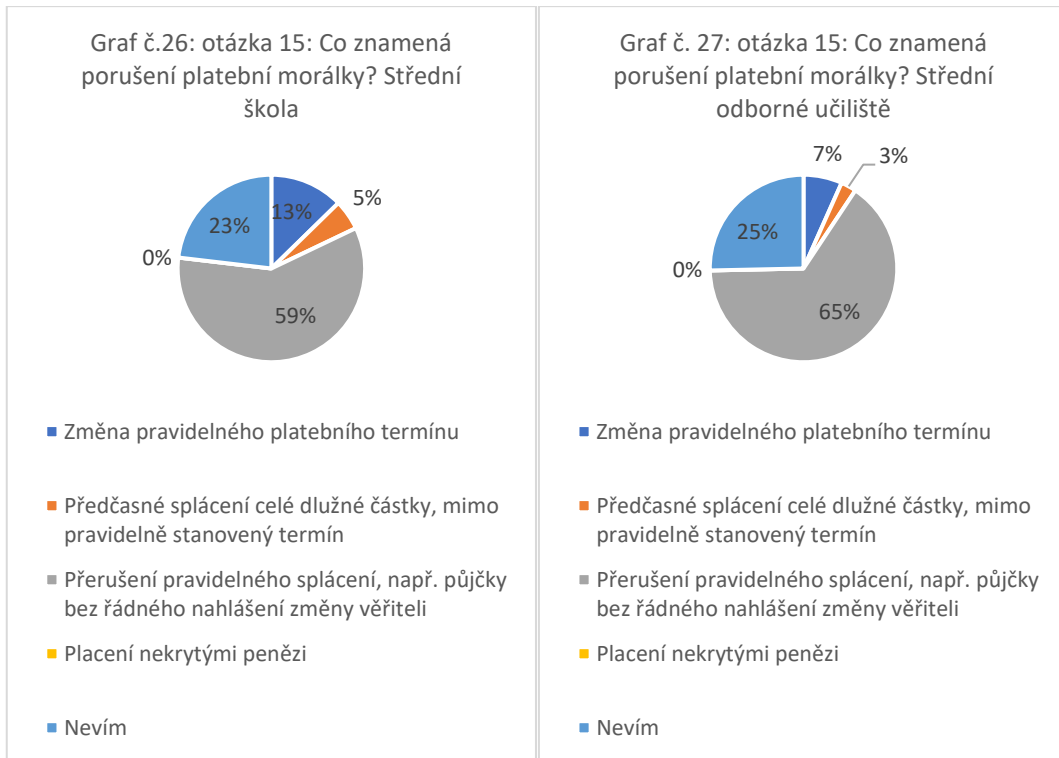

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V grafu, který navazuje na přechodí otázku se pouze 8% žáků středních škol a 5% žáků středních odborných učilišť setkala s problémem ohledně smlouvy.

4.4 Třetí část – znalost pojmů

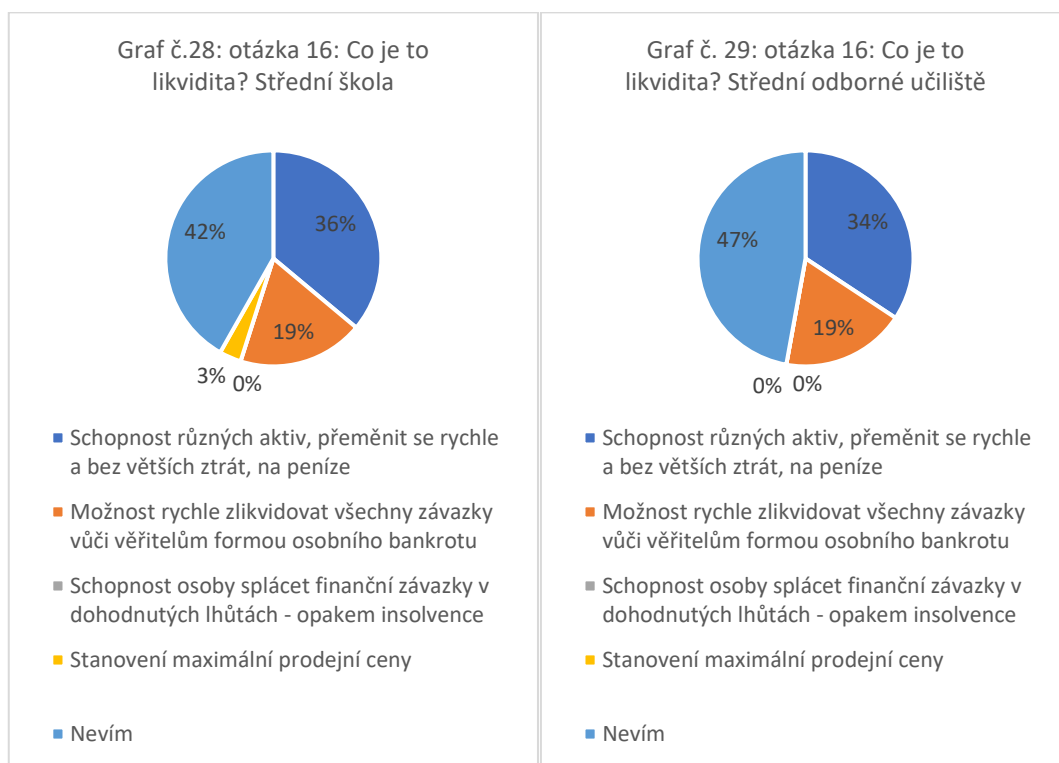
Co znamená porušení platební morálky?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V otázce č. 15, která testuje pojmy byla úspěšnější skupina žáků střední odborných učilišť, avšak pouze o 6%. Až 25% respondentů uvedlo, že neví, co tento termín znamená.

Co je to likvidita?

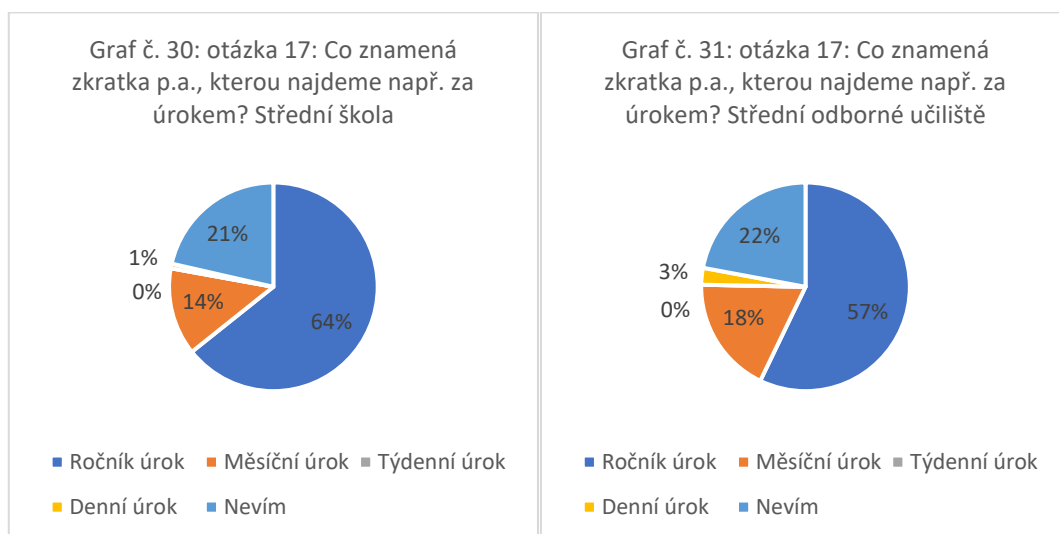

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V grafu si můžeme povšimnout, že 42% středoškolských žáků a 47% žáků středních odborných učilišť neví, co znamená pojem likvidita. Pouze 36% žáků středních škol a 34% žáků středních odborných učilišť odpovědělo správně.

19% žáků středních škol a žáků středních odborných učilišť mylně uvedlo odpověď, že likvidita je možnost rychle zlikvidovat závazky v dohodnutých lhůtách – opakem insolvence.

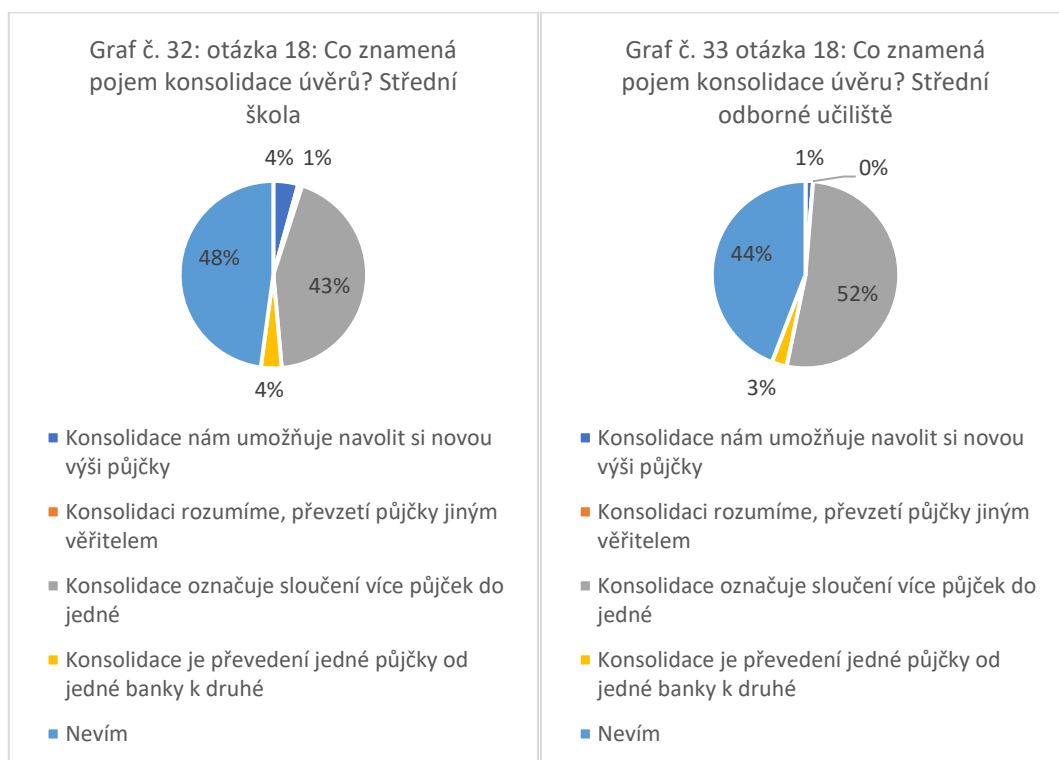
Co znamená zkratka p.a., kterou najdeme např. za úrokem?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V následující otázce se počet správných i špatných odpovědí téměř rovnal. Z celkového počtu respondentů odpovědělo špatně 17,4% a 21,8% nevědělo správnou odpověď. Správná odpověď je „roční úrok“. V této otázce si žáci střední školy vedli lépe než žáci středních odborných učilišť.

Co znamená pojem konsolidace úvěrů?

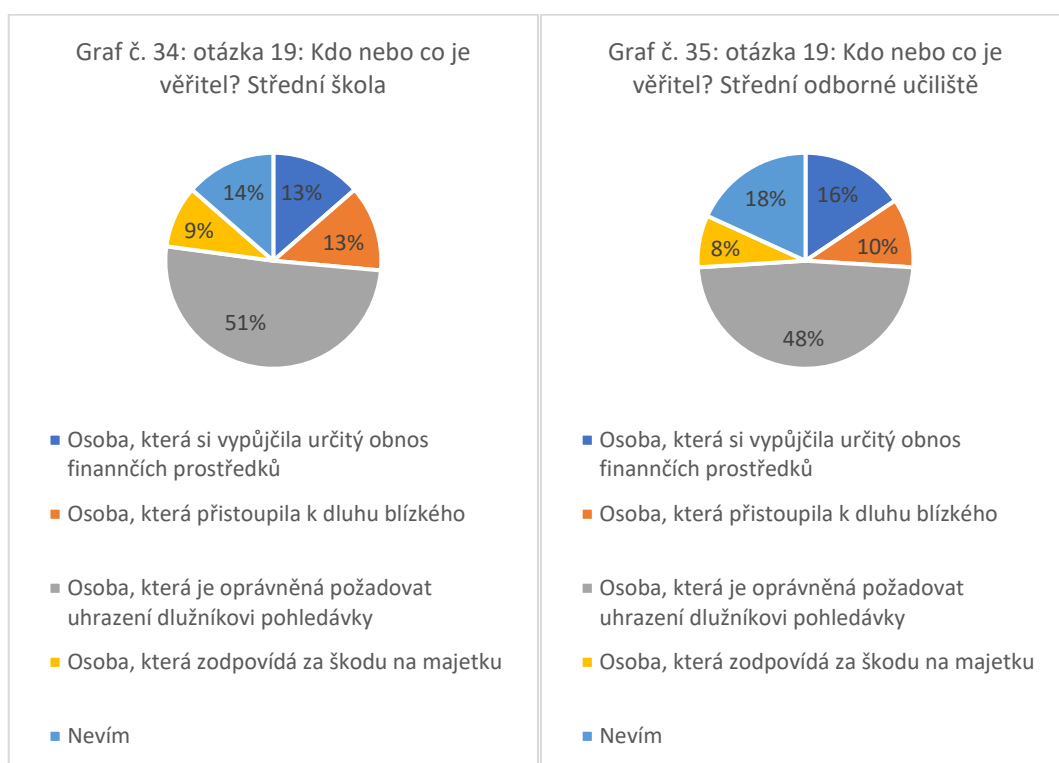

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Správnou odpovědí na danou otázku byla „Konsolidace označuje sloučení více půjček do jedné“. Téměř polovina obou skupin dotazovaných neznala tento pojem. Ostatní až na výjimky odpověděli správně. Téměř polovina žáků nezná pojem konsolidace. Pokud žáci neznají tento pojem, je málo pravděpodobné, že využijí danou možnost v životě.

Obě skupiny dosáhli až na menší odchylku podobných výsledků.

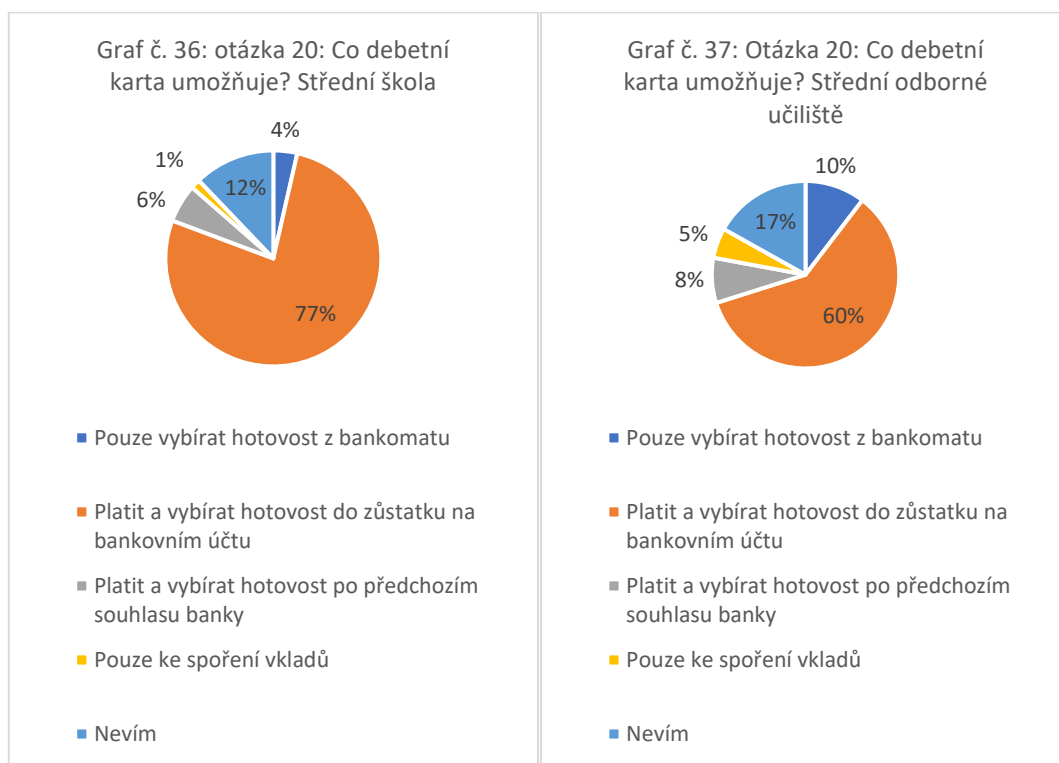
Kdo nebo co je věřitel?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V otázce, která se zabývá pojmem věřitel byla vysoká chybovost, která se téměř rovnala 50%. Správnou odpovědí je, „osoba, která je oprávněná požadovat uhrazení dlužníkovi pohledávky.“ Odpověď „Nevím“ zvolilo v první skupině 14% dotazovaných, ve skupině druhé 18 % dotazovaných.

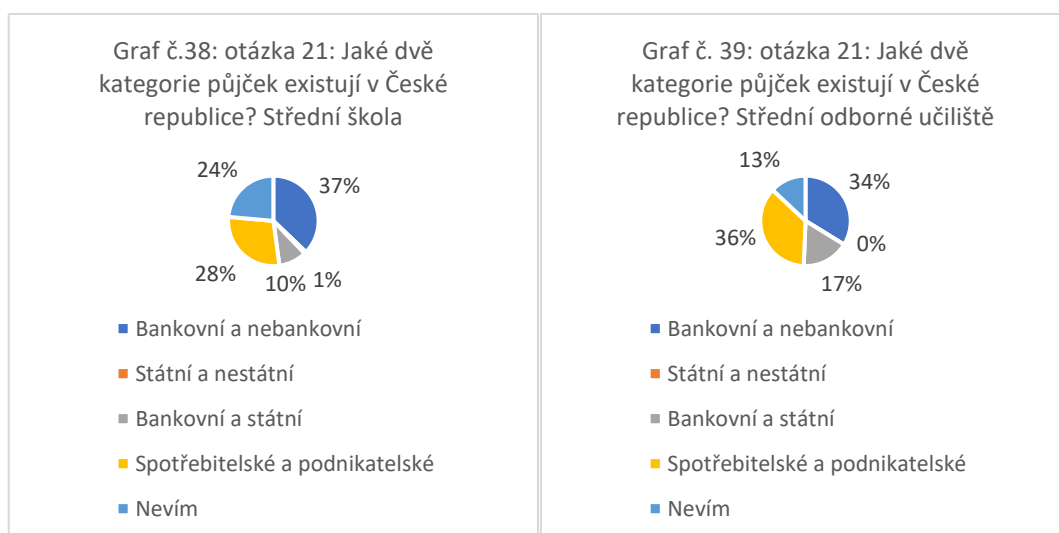
Co debetní karta umožňuje?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Ve skupině žáků středních škol si vedli o 17 % lépe proti skupině druhé. Správná odpověď byla „platit a vybírat hotovost do zůstatku na bankovním účtu“.

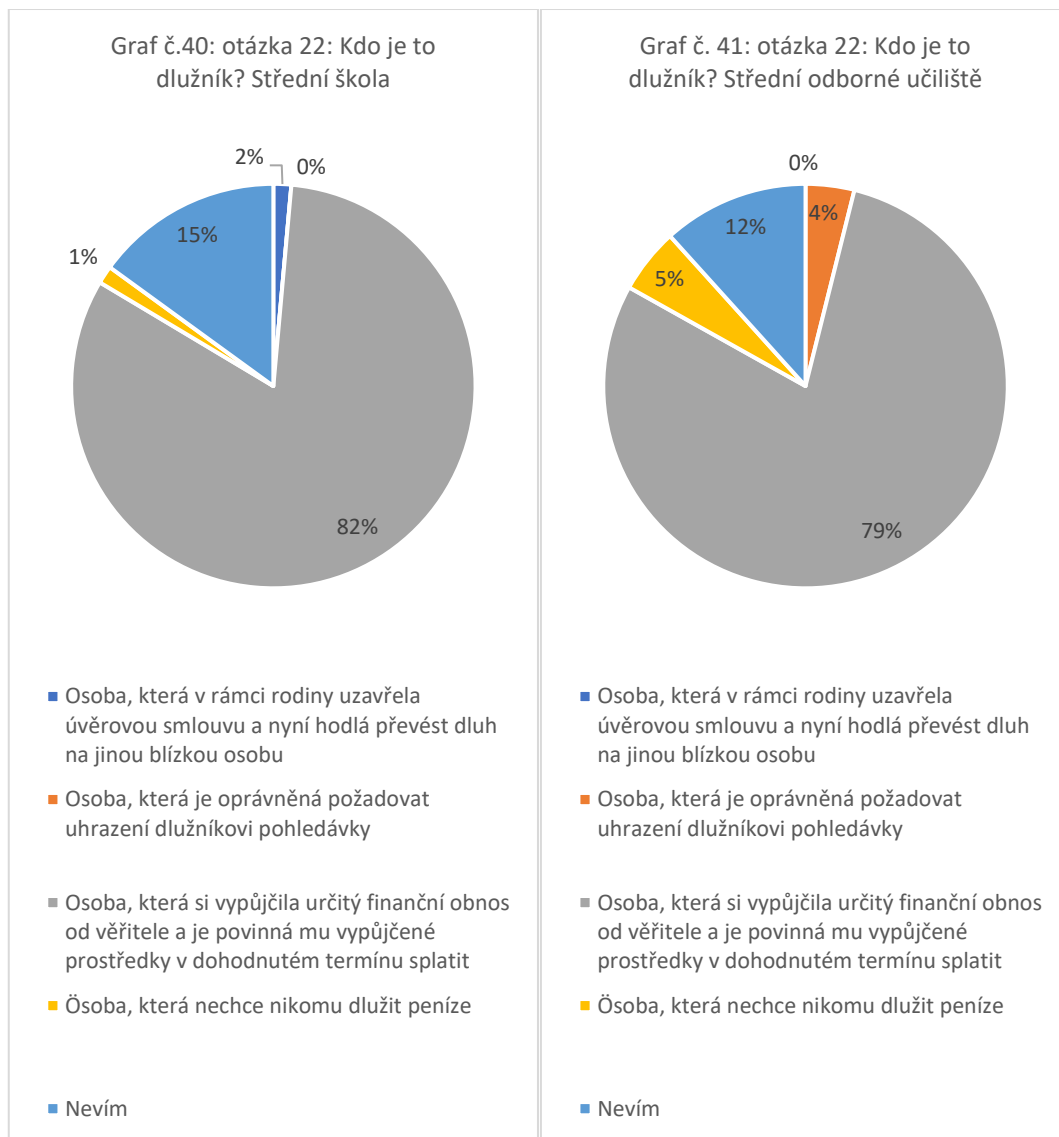
Jaké dvě kategorie půjček existují v České republice?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V této otázce byla vyšší chybovost. Správná odpověď je „bankovní a nebankovní“. Na otázku odpovědělo správně pouze 37% žáků středních škol a 34% žáků středních odborných učilišť.

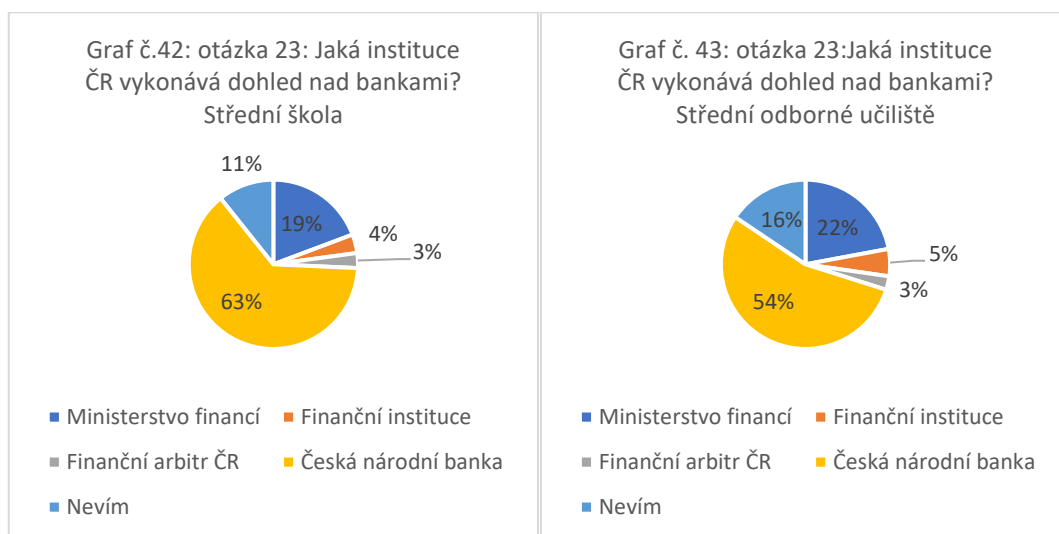
Kdo je to dlužník?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Tato otázka nečinila ani jedné ze skupin větší problémy. Většina žáků odpověděla na otázku správně. Správná odpověď je „Osoba, která si vypůjčila určitý finanční obnos od věřitele a je povinná mu vypůjčené prostředky v dohodnutém termínu splatit“.

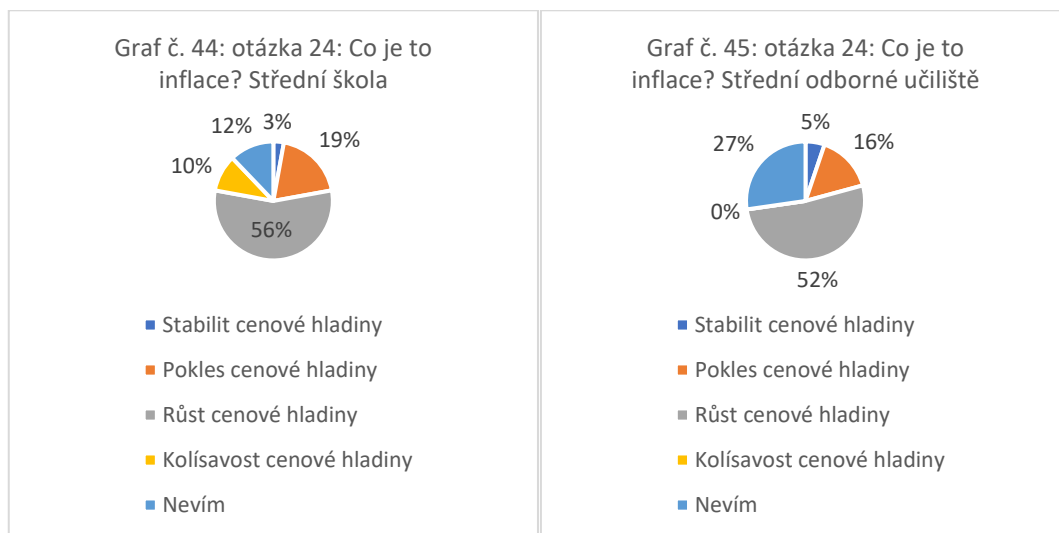
Jaká instituce ČR vykonává dohled nad bankami?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V této otázce se taktéž chybovalo. Žáci středních škol si vedli lépe než žáci středních odborných učilišť, a to o celých 9%. Odpověď „nevím“ dohromady zvolilo celkem 12% dotazovaných. 19% žáků středních škol a 22% žáků středních odborných učilišť uvedlo odpověď „Ministerstvo financí“.

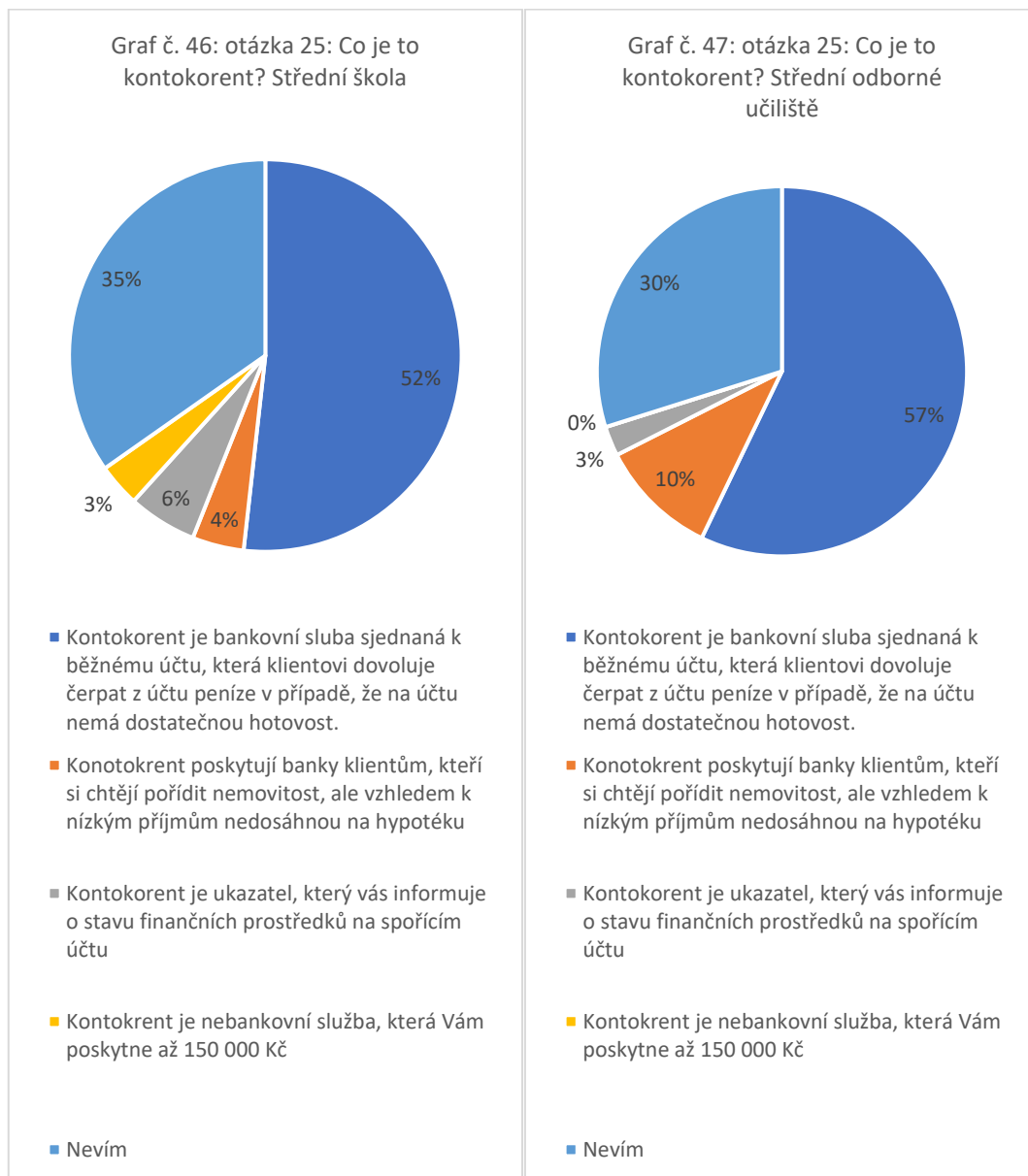
Co je to inflace?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Více než polovina dotazovaných uvedla správnou odpověď, kterou je „růst cenové hladiny“. Odpověď „nevím“ uvedlo v dotazníkovém šetření celých 17,3%.

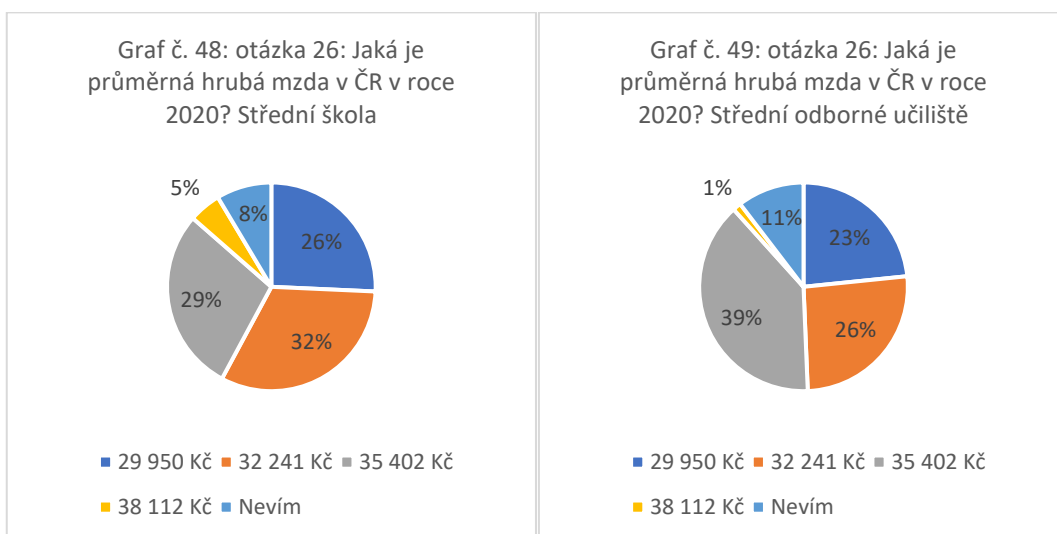
Co je to kontokorent?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Zde odpověděla většina žáků správně, tedy že „kontokorent je bankovní služba sjednaná k běžnému účtu, která klientovi dovoluje čerpat z účtu peníze v případě, že na účtu nemá dostatečnou hotovost“. Stále ale přes 33% dotazovaných nevědělo správnou odpověď.

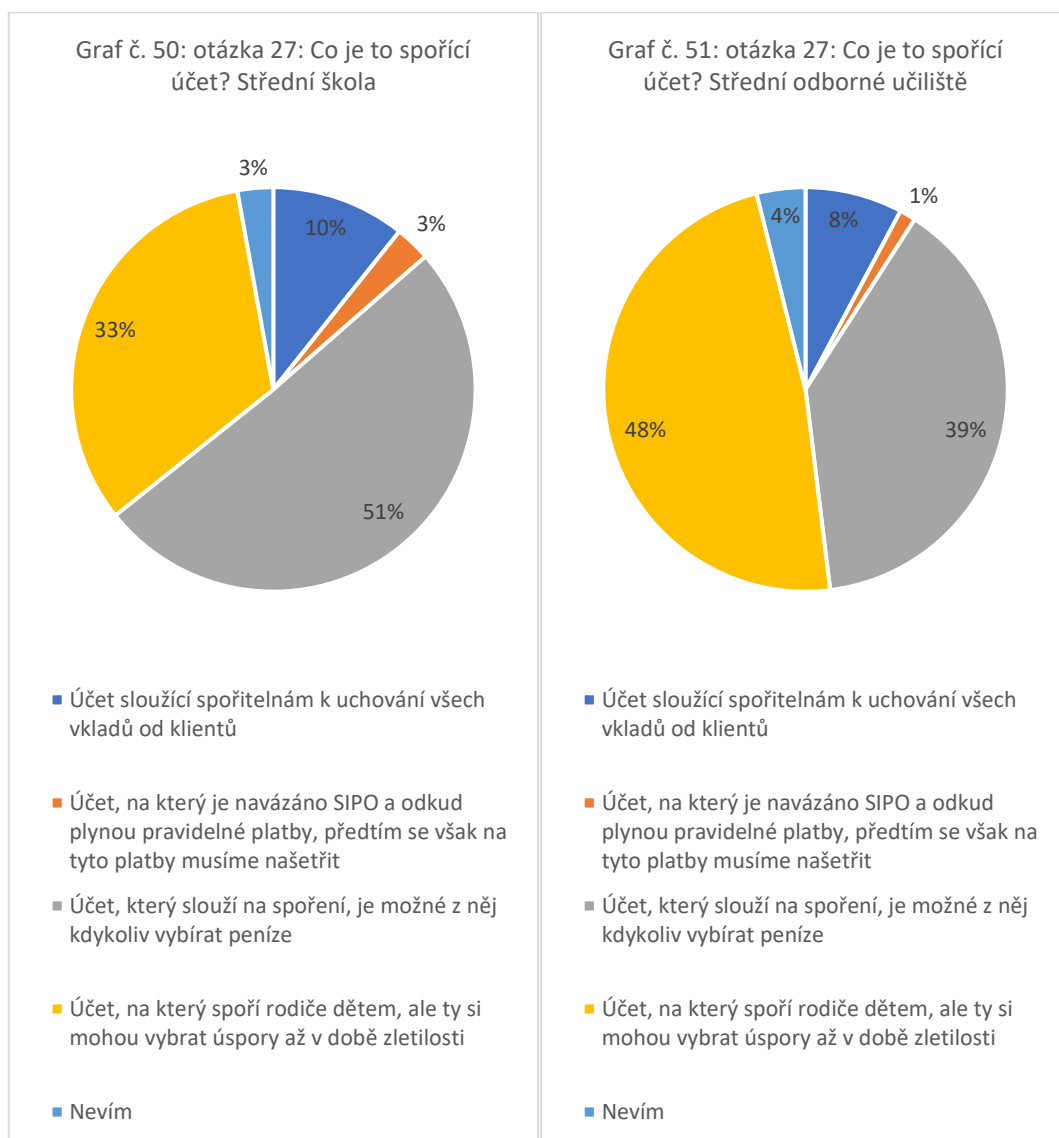
Jaká je průměrná hrubá mzda v ČR v roce 2020?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Odpovědi se v otázce často lišili, jelikož žáci nemají představu o průměrné hrubé mzdě, zdá se, že většina z nich odpověď tipovala. Správná odpověď byla 35 402 Kč. Rozdíly mezi dalšími odpověďmi byly značné, aby se zajistilo větší procento úspěšných odpovědí, což se nezdařilo. Pouze 29% všech středoškolských žáků a 39% žáků středních odborných učilišť odpovědělo správně.

Co je to spořicí účet?

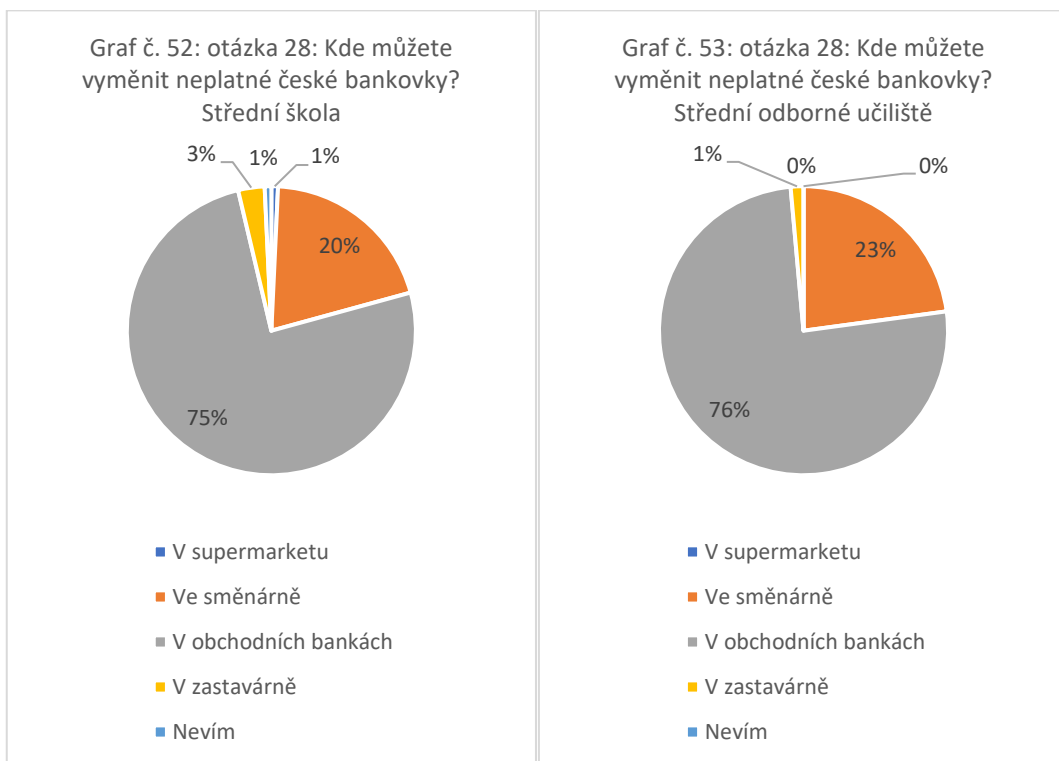

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V otázce ohledně spořicího účtu si lépe vedla skupina žáků středních škol. Správně odpovědělo 51%. Úspěšnost žáků středních odborných učilišť byla pouze 39%.

Velké procento dotazovaných si myslí, že spořicí účet je určen ke spoření pro děti s podmínkou, že úspory si mohou vybrat až v době zletilosti. Pravděpodobně tento fakt ovlivňuje rodina, která podobné informace mohla svým dětem opravdu poskytnout.

Kde můžete vyměnit neplatné české bankovky?

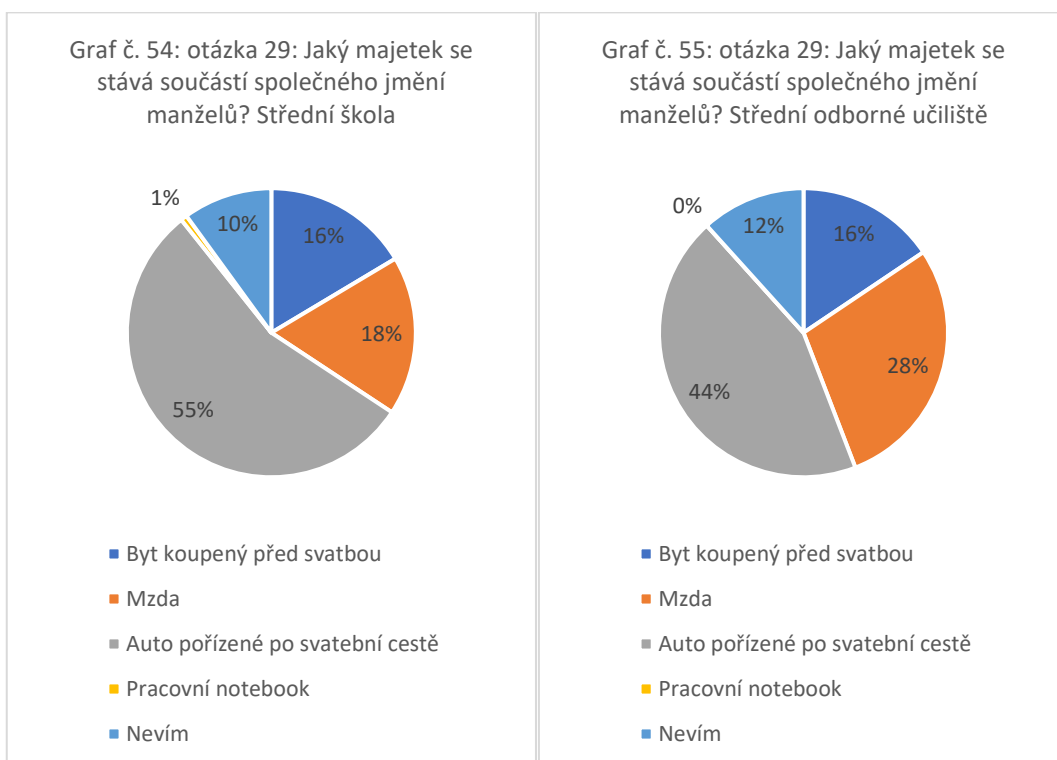

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

S otázkou ani jedna skupina neměla větší problém. Správná odpověď je „v obchodních bankách“. Stále si ještě podstatná část myslí, že neplatné bankovky může vyměnit ve směnárně, což není pravda.

Jaký majetek se stává součástí společného jmění manželů?

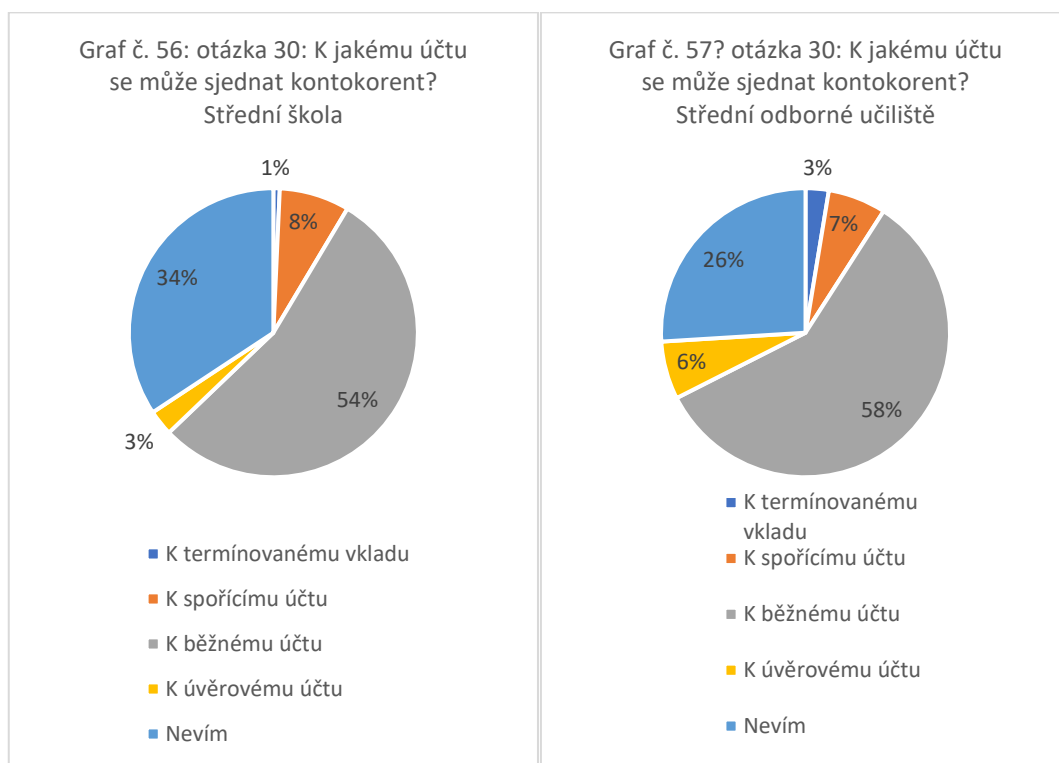

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Jelikož k finanční gramotnosti nepochybně patří i společné jmění manželů, byla tato otázka v dotazníku použita. V otázce si o něco lépe vedli žáci středních odborných škol s 55 % správností odpovědi a žáci střední odborné školy s 44 % správností.

Mnoho respondentů odpovědělo chybně, že společné jmění manželů je i mzda.

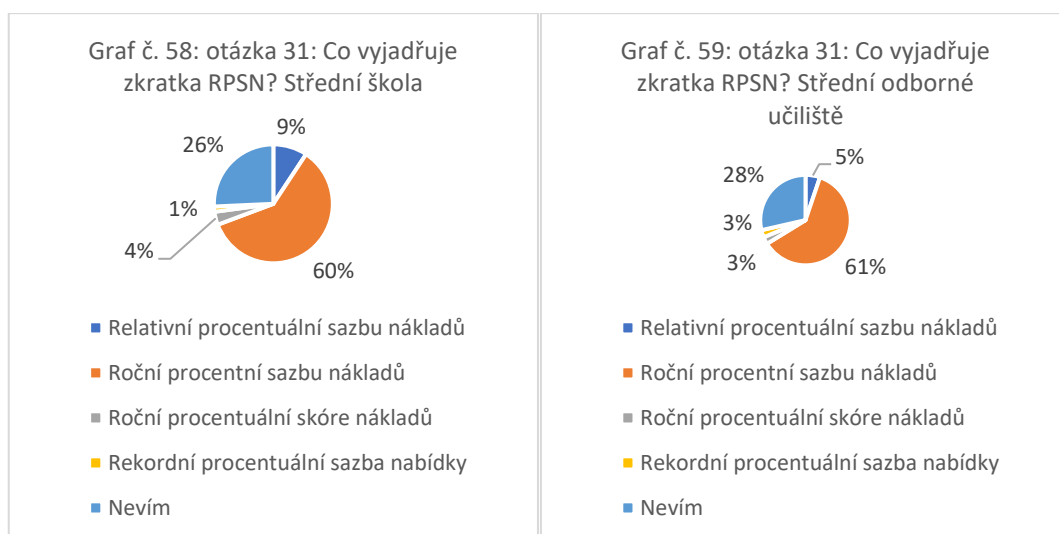
K jakému účtu se může sjednat kontokorent?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Více než polovina všech žáků znala správnou odpověď na danou otázku. Správná odpověď je „k běžnému účtu“. Bohužel 34% žáků středních škol a 26% žáků středních odborných učilišť nevěděli.

Co vyjadřuje zkratka RPSN?

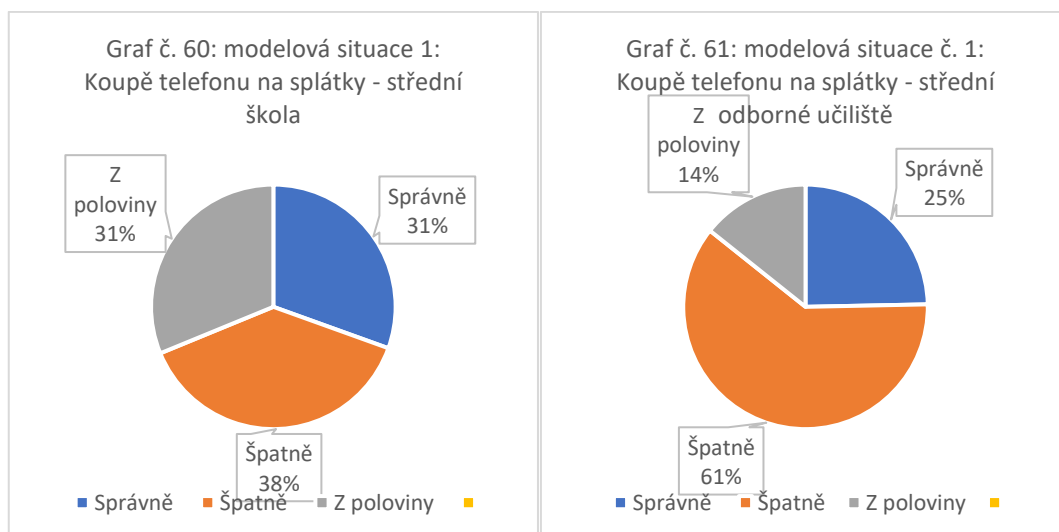

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

RPSN je jedním z pojmů finanční gramotnosti, který není veřejnosti známý tak, jako např. úrok. I když je tento pojem velmi podstatný, pouze 60,4% všech dotazovaných dokázalo správně odpovědět. Správná odpověď je „Roční procentní sazba nákladů“. Výsledky mezi skupinami se téměř nelišili.

4.5 Čtvrtá část – Modelové situace

Přemýšlíš nad koupí nového telefonu v hodnotě 5 000 Kč, měsíčně ušetříš z kapesného 300 Kč. Prodejce ti nabídne možnost nákupu na splátky bez navýšení úroku (0 % p.a.) s podmínkou, že mu zaplatíš 1/4 ceny telefonu teď a v následujících 16 měsících budeš platit splátku 300 Kč. Jaká bude celková částka kterou za telefon zaplatíš? Kolik prodejce získá peněz navíc?

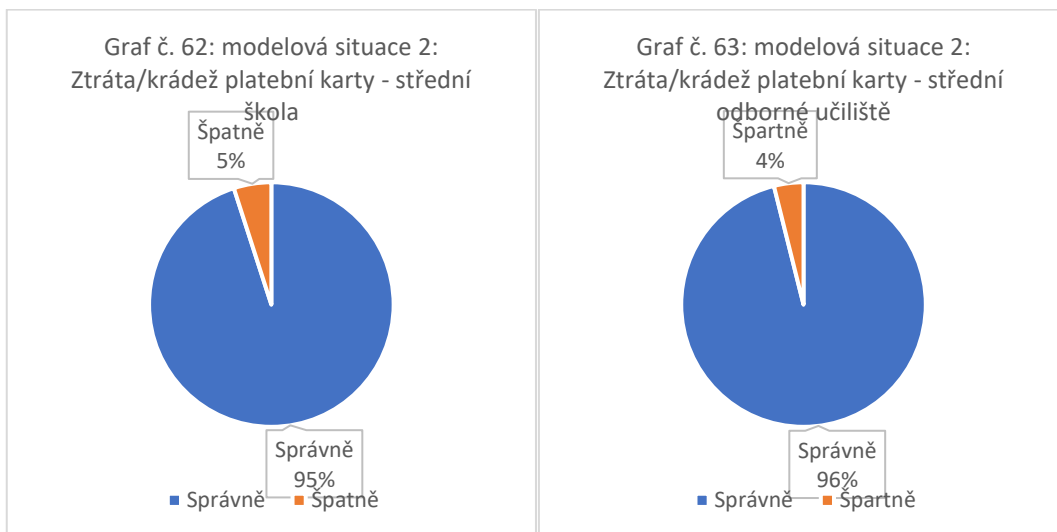

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V první modelové situaci žáci středních škol dosáhli mnohem lepších výsledků než žáci středních odborných učilišť. Celých 31 % žáků středních škol odpovědělo správně na obě otázky, 31 % žáků odpovědělo pouze z poloviny. Ve druhé skupině žáků odpovědělo správně pouze 25 % dotazovaných a 14 % mělo jednu správnou odpověď.

V této modelové situaci je zásadním rozdílem chybovost, která v druhé skupině dosahovala 61 % oproti první skupině, která nabývala hodnoty 38 %. Odpověď „Nevím“, byla v této modelové situaci započítána jako odpověď chybná.

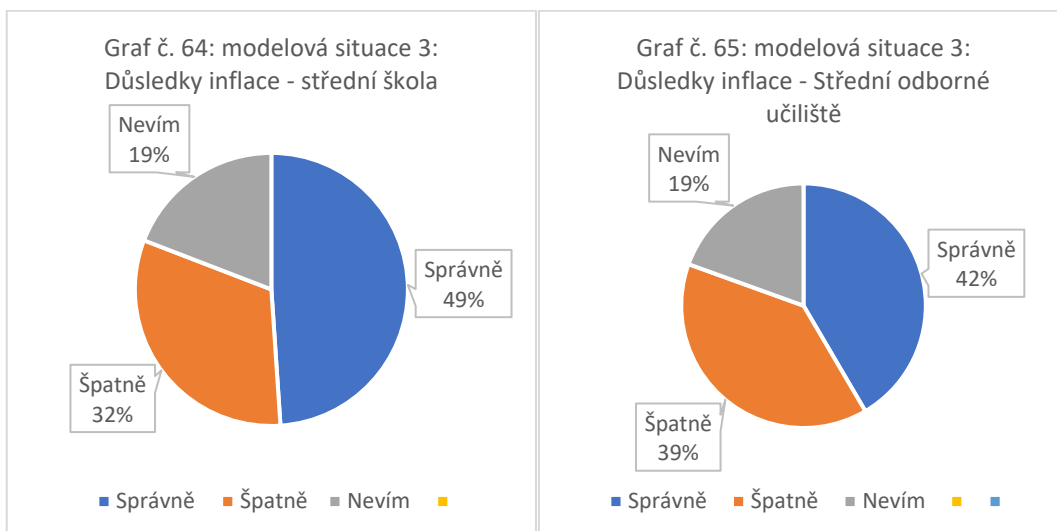
Jak budeš řešit ztrátu nebo krádež platební karty, abys zamezil nepovolenému čerpání financí?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Tato modelová situace nedělala respondentům žádné problémy. V obou skupinách až na výjimky byly odpovědi správné. Nesprávné odpověď respondentů byla např., že nebudou kartu blokovat, jelikož nemají vysoký zůstatek financí na kontě.

Představte si, že 3 sourozenci dostanou darem celkem 10 000 Kč, na svůj podíl rovným dílem musejí čekat jeden rok a inflace je na úrovni 2 %. Za rok si za tento svůj podíl budou moci koupit více, méně či stejně jako dnes?

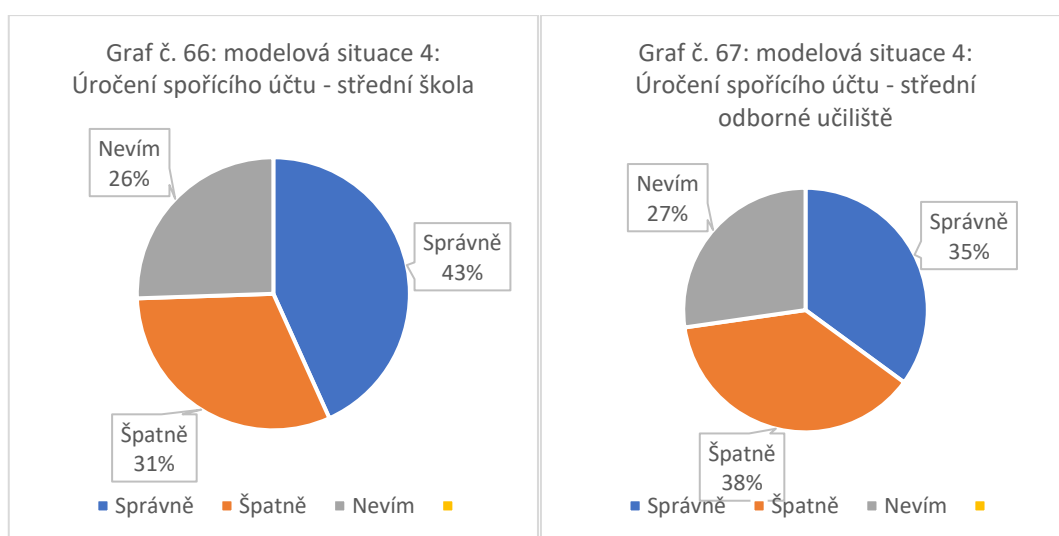
Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V této modelové situaci měli respondenti na výběr z tří možností. Správnou odpovědí byla odpověď „méně“. Žáci středních škol si v této modelové situaci vedli lépe o 7 %.

Celých 32 % žáků středních škol a 39 % žáků středních odborných učilišť odpovědělo chybně.

Znehodnocení peněz či inflace je základním finančním pojmem o kterém se často diskutuje, proto se tento pojem zařadil do dotazníkového šetření a bylo zjišťováno, zda žáci tento pojem znají a umějí využít v praxi.

Představ si, že si uložíš 100 Kč na spořicí účet s garantovanou úrokovou sazbou 2% ročně. Na tomto účtu neprovedete žádné další platby ani výběry. Jaký bude zůstatek na konci roku po připsání úroku? (Nezohledňuj daň ani poplatky)

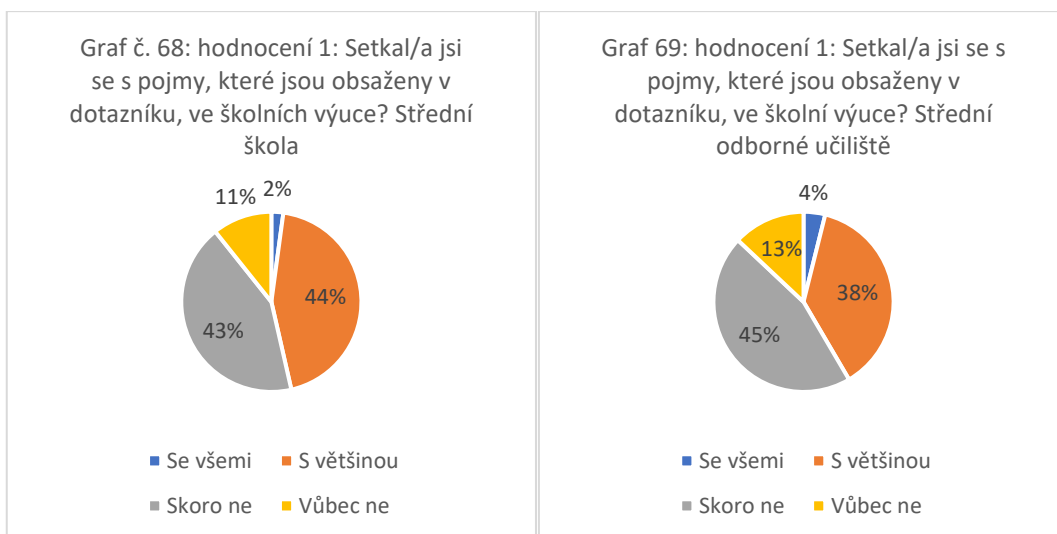
Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V modelové situaci č.4 měli žáci za úkol spočítat úročení vkladu za jeden rok. Správnou odpovědí bylo 102 Kč.

V dané modelové situaci si žáci středních škol vedli lépe o 8 %. Nejčastější chybou byla odpověď 98 Kč. Respondenti si pravděpodobně neuvědomovali, že částka na spořicím účtu se zhodnocuje. To svědčí o nedostatečné znalosti ohledně spořicích produktů.

4.6 Pátá část – hodnocení finanční gramotnosti

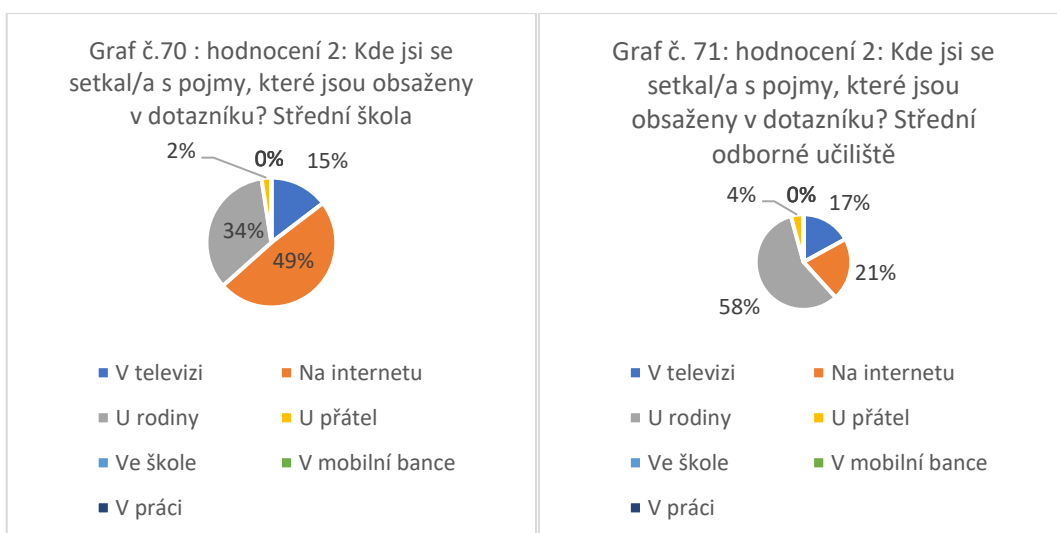
Setkal/a jsi se s pojmy, které jsou obsaženy v dotazníku, ve školní výuce?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

V otázce zda-li se setkali s pojmy, které obsahoval dotazník, ve školní výuce odpovědělo dohromady 43,1% dotazovaných, že skoro ne. A celých 11,1% uvedlo, že vůbec ne. Naopak 42,7% se s většinou pojmů setkala a pouze 3,1% uvedlo, že se všemi. Čísla se téměř vůbec napříč skupinami nelišila.

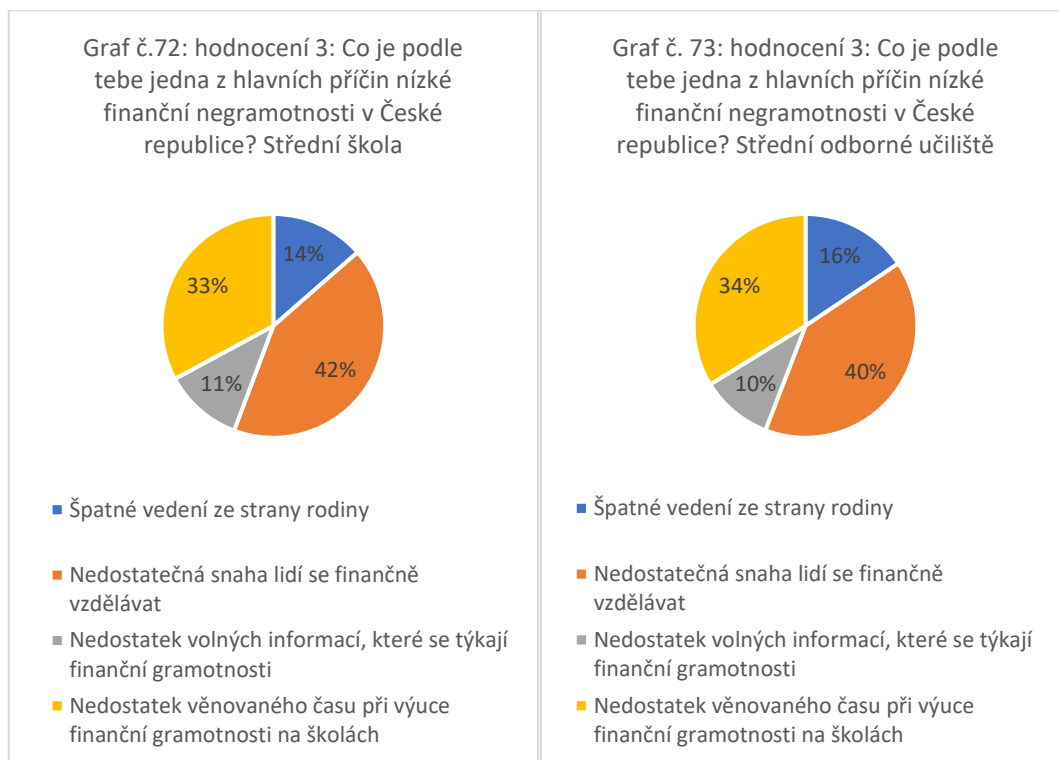
Kde jsi se setkal/a s pojmy, které jsou obsaženy v dotazníku?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Žáci středních škol se s pojmy nejčastěji setkávali na internetu a u rodiny. Rozdílem u žáků středních odborných učilišť bylo, že většina těchto pojmů zazněla v rodině. Pouze 1,3% dotazovaných uvedla, že se s pojmy setkala ve školní výuce. Odpovědi byly různé, např. že se s nimi setkali v práci, na doučování či dokonce někdo na střední škole pracuje s financemi.

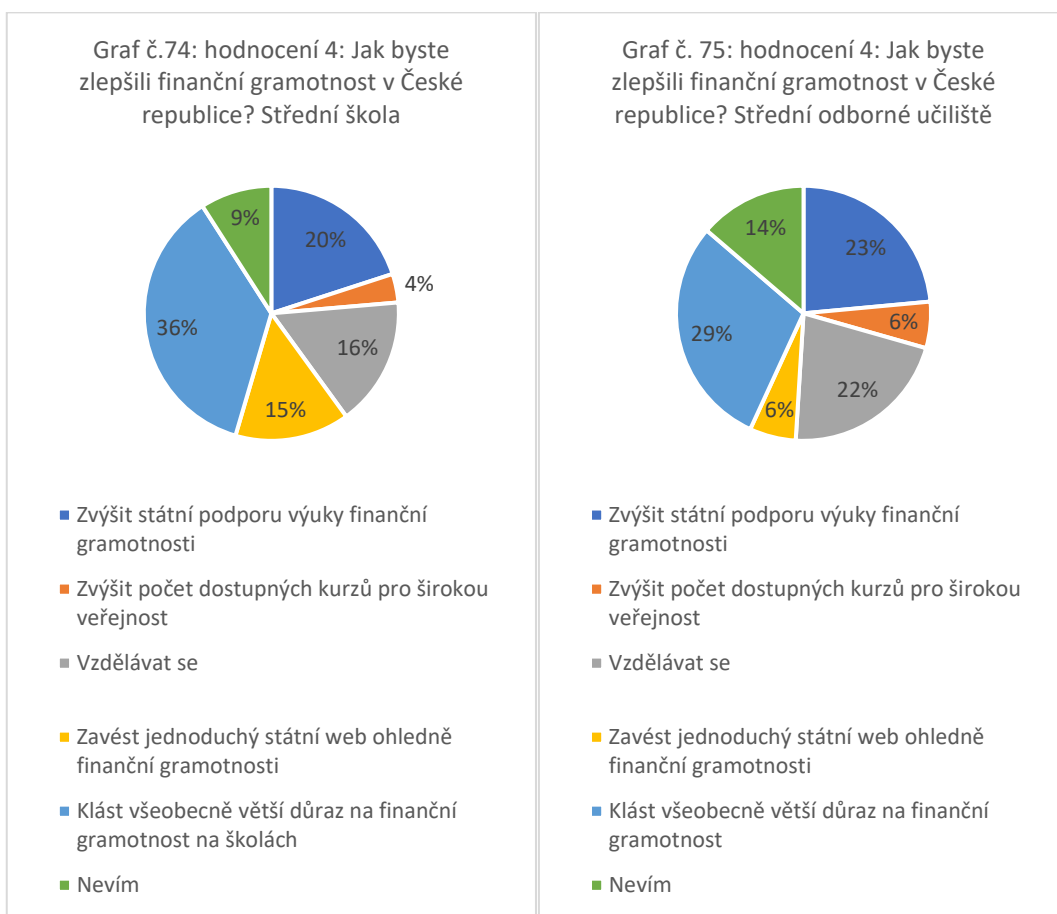
Co je podle tebe jedna z hlavních příčin nízké finanční negramotnosti v České republice?

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Na otázku, jaké jsou příčiny nízké finanční gramotnosti celých 34,2 % respondentů uvedl nedostatek věnovaného času při výuce finanční gramotnosti na školách a 40,4% všech dotazovaných má názor, že je to nedostatečnou snahou lidí se finančně vzdělávat.

Jak byste zlepšili finanční gramotnost v České republice?

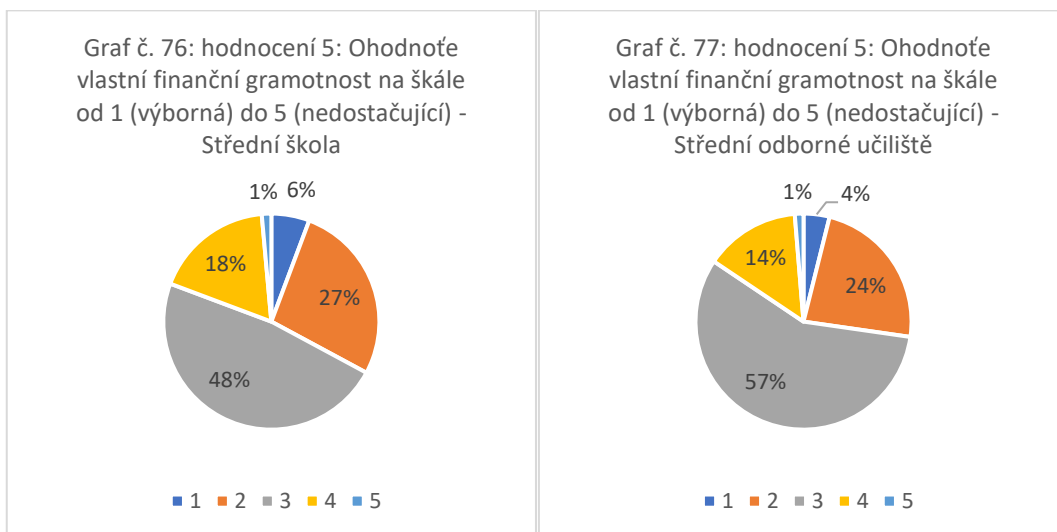

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Největší množství respondentů uvedlo, že by se měl klást všeobecně větší důraz na finanční gramotnost, celkově se vzdělávat a zvýšit státní podporu výuky finanční gramotnosti. Výsledky obou skupin se v dané otázce nedají porovnávat, jelikož jsou podílově skoro stejně zodpovězeny.

Ohodnoťte vlastní finanční gramotnost na škále od 1 (výborná) do 5 (nedostačující)

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Při vlastním hodnocení finanční gramotnosti nejvíce žáků ohodnotilo svoji znalost známkou 3, jako průměr. Pouze 1% hodnotilo svoji finanční gramotnost za 5 jako nedostačující.

5 Výsledky a diskuze

5.1 Vyhodnocení znalosti pojmů

Tabulka č.5: Zhodnocení znalosti pojmů – správná odpověď

	Střední škola – správně	Střední odborné učiliště – správně
Otázka č. 15	59 %	65 %
Otázka č. 16	36 %	34 %
Otázka č. 17	64 %	57 %
Otázka č. 18	43 %	52 %
Otázka č. 19	51 %	48 %
Otázka č. 20	77 %	60 %
Otázka č. 21	37 %	34 %
Otázka č. 22	82 %	79 %
Otázka č. 23	63 %	54 %
Otázka č. 24	56 %	52 %
Otázka č. 25	52 %	57 %
Otázka č. 26	29 %	39 %
Otázka č. 27	54 %	39 %
Otázka č. 28	75 %	76 %
Otázka č. 29	55 %	44 %
Otázka č. 30	54 %	58 %
Otázka č. 31	60 %	61 %
Průměrná úspěšnost	56 %	53 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Ve třetí části dotazníkového šetření byli použity otázky, ve kterých byla pouze jedna správná odpověď. Dané otázky byly vybrány a vloženy do tabulky č.4 a výsledky obou skupin byly porovnány pomocí prostého aritmetického průměru.

Vypočtený výsledek průměrné úspěšnosti žáků středních škol je 56 %, tedy o 3 % více než u skupiny žáků středních odborných učilišť. Tento rozdíl není výrazný, neboť je menší než 5 %.

Z tohoto výsledku vyplývá, že finanční gramotnost žáků středních škol i středních odborných učilišť je víceméně stejný.

Tabulka č.6: Zhodnocení znalosti pojmů – odpověď „nevím”

	Střední škola – Nevím	Střední odborné učiliště – Nevím
Otázka č. 15	23 %	25 %
Otázka č. 16	42 %	47 %
Otázka č. 17	21 %	22 %
Otázka č. 18	48 %	44 %
Otázka č. 19	14 %	18 %
Otázka č. 20	12 %	17 %
Otázka č. 21	24 %	13 %
Otázka č. 22	15 %	12 %
Otázka č. 23	11 %	16 %
Otázka č. 24	12 %	27 %
Otázka č. 25	35 %	30 %
Otázka č. 26	8 %	11 %
Otázka č. 27	3 %	4 %
Otázka č. 28	1 %	0 %
Otázka č. 29	10 %	12 %
Otázka č. 30	34 %	26 %
Otázka č. 31	26 %	28 %
Průměr	20 %	21 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Jednou z možností odpovědí v dotazníkovém šetření byla odpověď „nevím”. Rozdílem mezi skupinami je 1%. Opět mezi skupinami není rozdíl vyšší než 5 %.

5.2 Vyhodnocení modelových situací

Tabulka č.7: Zhodnocení modelových situací – správná odpověď

	Střední škola - 100 % Správně	Střední odborné učiliště - 100 % správně
Modelová situace č.1	31 %	25 %
Modelová situace č.2	95 %	96 %
Modelová situace č.3	49 %	42 %
Modelová situace č.4	43 %	35 %
Průměrná úspěšnost	55 %	50 %
Počet bodů-Modelová situace č.1	43	19
Počet bodů-Modelová situace č.2	134	74
Počet bodů-Modelová situace č.3	69	32
Počet bodů-Modelová situace č.4	61	27
	Střední škola - 50 % správně	Střední odborné učiliště - 50 % správně
Modelová situace č.1	31 %	14 %
Modelová situace č.2		
Modelová situace č.3	19 %	19 %
Modelová situace č.4	26 %	27 %
Průměrná úspěšnost	25 %	20 %
Počet bodů-Modelová situace č.1	22	5,5
Počet bodů-Modelová situace č.2		
Počet bodů-Modelová situace č.3	13,5	7,5
Počet bodů-Modelová situace č.4	18	10,5
Suma	360,5	175,5
Průměrná úspěšnost v bodech	2,556	2,279
Průměrná úspěšnost	63,92	56,98

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu, 2021

Další část dotazníku obsahovala modelové situace, ve kterých mohli žáci volně odpovídat. Modelové situace byly hodnoceny za plně správnou odpověď jedním bodem a půl bodem za každou správnou, ale neúplnou odpověď. Pro modelovou situaci č. 2 nelze započítat 50% úspěšné odpovědi, jelikož bylo možné získat buď celý bod nebo žádný. Při špatné odpovědi nebyla odpověď hodnocena. Střední školy získali 360,5 bodu a střední odborná učiliště 175,5 bodu. Maximální možná úspěšnost jediného respondenta byly 4 body.

Průměrná úspěšnost středních škol bylo 2,556 bodu na jednotlivého žáka, což svědčí o průměrné úspěšnosti po zaokrouhlení 63,9 %. Průměrná úspěšnost u skupiny středních odborných učilišť bylo 2,279 bodu což je po zaokrouhlení 56,98 %. Rozdíl mezi výsledky hodnocených skupin je 6,92 %.

5.3 Doporučení

O tématu finanční gramotnosti a celkovém finančním vzdělávání se v posledních letech stále častěji hovoří. Téma je diskutováno v médiích a úroveň je měřena nejrůznějšími organizacemi. I přes to, není stupeň finanční gramotnosti dostatečný. Této problematice se věnují autoři knih, příruček a dalších materiálů, které se zabývají rozvojem finanční gramotnosti.

Prvním základním kamenem finanční gramotnosti je kladný vztah k hospodaření s penězi již od útlého věku. Některé školy začleňují výuku finanční gramotnosti do tradičních předmětů, jako je matematika, ale je to pouze na jejich uvážení. Pokud se finanční gramotnost dostane jako polnohodnotný předmět do školní výuky, bez možnosti libovolného rozhodnutí školy, jistě to kladně ovlivní celkovou finanční gramotnost celé populace.

Jelikož existuje celá řada publikací, článků, knih či referencí, které se zabývají tématem finanční gramotnosti je dalším doporučením studium této odborné literatury.

Jednou z možností je vyhledání kvalifikovaného finančního poradce, který spolupracuje s jednotlivými finančními institucemi a má velmi často možnost s nimi vyjednávat lepší podmínky pro daného klienta, než by klient byl schopen získat sám. Finanční poradce také dále může rozvíjet finanční gramotnost svých klientů.

Následujícím doporučením je tvorba kladných návyků, které bych shrnul jako rady.

- Neutrácej více, než vyděláš
- Pozorně sestavuj svůj osobní rozpočet
- Plat' své účty včas
- Tvoř si finanční rezervu
- Buď obezřetný v jakémkoli nákupu
- Investuj do své budoucnosti

„Ani peníze nejsou majetkem, když je člověk neumí používat“ (Xenofón, starověký řecký historik a filozof)

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo provedení analýzy a komparace finanční gramotnosti žáků středních škol a středních odborných učilišť. Práce byla rozdělena na dvě části a to část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části byl uveden pojem finanční gramotnost a následné rozdělení na finanční gramotnost peněžní, cenovou a rozpočtovou. V peněžní gramotnosti byla popsána historie vzniku peněz, která pokračovala s vysvětlením jejich funkce, měnou a měnovým kurzem. V této části byly popsány nadále i banky a jejich vlastnosti a dále vybrané produkty, které by měli žáci středních škol a středních odborných učilišť znát a umět využít v praxi. Další částí v teoretické práci byla pospána cenová gramotnost. Poslední částí byla peněžní gramotnost kde byli popsány pojmy příjmy a výdaje domácností. Dále pak byli rozepsány faktory ovlivňující finanční gramotnost, které byly rozčleněny podle věku. Na základě teoretické části jsem odvodil, že osoba, která má být finančně gramotnou musí umět na základě svých znalostí umět finančně zabezpečit sebe samého a svoji rodinu. Finančně gramotný jedinec je také schopen se aktivně pohybovat na trhu s finančními produkty, své finanční prostředky dále zhodnocuje a snaží se vyvarovat zbytečnému zadlužení.

Úroveň finanční gramotnosti byla zkoumána pomocí dotazníkového šetření, které bylo rozděleno do 4 částí. Tyto části vypovídají o finanční gramotnosti obou skupin. Dotazníkové šetření bylo vyplněno žáky středních škol a středních odborných učilišť. Celkově by se dalo říci, že se respondenti se zadanými otázkami vyrovnali dobře.

Většina respondentů má finanční rezervu, která je pro život velice důležitá. Rezervu mají většinou uloženou likvidním způsobem, ale nezhodnocují ji žádnými nástroji, až na pár výjimek. Žáci chápou důležitost stanovení finančních cílů a ovládnutí svých financí. Většina z nich již využívá platební karty společně s internetovým bankovníctvím. K větší chybovosti docházelo ve finančních pojmech, v pochopení těchto pojmů a převedení do reálného života. Velká část žáků nechápe vliv inflace, konsolidace úvěrů, neví jaká je průměrná hrubá mzda nebo nedokáží využít v praxi finanční produkty např. spořicí účet. Další neznalostí jsou určitě i zkratky např. p.a. či RPSN. Rozdíl v úspěšnosti žáků středních škol a žáků středních odborných učilišť byl 3 % ve prospěch středních škol. V modelových situacích si žáci nedokáží poradit s výpočty, naopak téměř naprostá většina přesně ví, co udělat v případě ztráty debetní karty. Rozdíl mezi skupinami v případě modelových situací byl 6,92% ve prospěch středních škol.

Velkým problémem je tvrzení, které vychází z dotazníkového šetření, že více než polovina všech dotazovaných nebyla seznámena ve výuce s výše uvedenými pojmy. Pozitivním zjištěním bylo, že zdroj finanční gramotnosti bylo předání zkušeností od rodiny či nalezení odpovědi pomocí internetu či televize. Jedním z hlavních důvodů podle žáků je nedostatek příležitostí studia právě finanční gramotnosti ve školní výuce.

Dalším z důvodů nízké finanční gramotnosti žáků je nedostatek prostoru věnovaného ve výuce. Neexistuje žádný povinný předmět, který by se plně zabýval finanční gramotností. Jen zlomek těchto informací se mohou žáci dozvědět na předmětech jako je ekonomie či sociální vědy.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

ALTMANOVÁ, Jitka, FALTÝN, Jaroslav, Katarína NEMČÍKOVÁ a Eva ZELENDOVÁ, ed. *Gramotnosti ve vzdělávání: [příručka pro učitele]*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2010. ISBN 978-80-87000-41-0.

BAILEY, Gerry a Felicia LAW. *Tvoje peníze: jak zacházet s penězi (a proč)*. Ilustroval Mark BEECH, přeložil Kateřina ČERMÁKOVÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. ISBN 978-80-256-2321-3

BERTL, Ivan. *Kapitoly o finanční gramotnosti*. Praha: Triton, 2012. str. 80, ISBN 978-80-7387-622-7

BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 9788024783192

DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a Luboš SMRČKA. *Finanční vzdělávání pro střední školy: se sbírkou řešených příkladů na CD*. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-008-9

EYRE, Linda a Richard M. EYRE. *Jak naučit děti hodnotám*. Vyd. 2. Přeložil Ladislav S. DVOŘÁK. Praha: Portál, 2007. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-275-1

HEJNÝ, Jaroslav a KOHOUTKOVÁ, Evelína. *Jak ovládnout své peníze*. Brno : BizBooks, 2013. str 227. ISBN 978-80-265-0127-5

JANDA, Josef. *Jak žít šťastně na dluh*. Praha: Grada, 2013: Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4833-7

JANDA, Josef. *Spořit nebo investovat?*. Praha: Grada, 2011. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-3670-9

JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-3893-2

KALÁTOVÁ, Veronika. *Finanční zralost: Klíč k finanční spokojenosti*. Praha: Plot, 2021. ISBN 978-80-7428-370-3

Kiplinger's Personal Finance: A doctor for your teen-ager. Led 1980, vol. 34, č. 1, str. 41-43.
1980. ISSN 1528-9729

KLÍNSKÝ, Petr. *Finanční gramotnost: obsah a příklady z praxe škol*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. ISBN 978-80-87063-13-2

KOCIÁNOVÁ, Helena. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6

KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2456-0

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 8024712849

MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-287-1

NOVÁKOVÁ, Vladimíra a Věroslav SOBOTKA, ed. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2., aktualiz. vyd. Praha: COFET, 2011. ISBN 978-80-9043-96-1-0

OPLETALOVÁ, Alena a Jana KVINTOVÁ. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základní a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4519-9

REVENDA, Zbyněk et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 80-205-0590-3

SEKERKA, Bohuslav, Josef BRČÁK a Antonín KUČERA. *Ekonomie trochu jinak*. Plzeň: Čeněk, 2015, s. 91-93. ISBN 978-80-7380-534-0

SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 3. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. Finance (Grada). ISBN 978-80-271-2886-0.

ŠKVÁRA, Miroslav. *Finanční gramotnost*. 1. vyd. Praha: M. Škvára, 2011. ISBN 978-80-904823-0-2

ŠOBA, Oldřich a Martin ŠIRŮČEK. *Finanční matematika v praxi*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Partners. ISBN 978-80-271-0250-1

TOMŠEJ, Jakub. *Zákoník práce v praxi: komplexní průvodce s řešením problémů*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro praxi. ISBN 9788027129294

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 9788024621531

VYSEKALOVÁ, Jitka. *Psychologie reklamy*. 4., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 8024740052

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. In: *Sbírka zákonů*. 5.8.2016. ISSN 1211-1244

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 10.11.2004. ISSN 1211-1244

7.2 Internetové zdroje

Česká národní banka. *O ČNB* [online]. ©2020 [cit. 1.10.2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/

DUDEK, Dalibor. Reklama - 2. díl - Děti a reklama. In: *Čtenářská gramotnost a projektové vyučování* [online]. 18.11.2010 [cit. 28.11.2020]. Dostupné z: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/medialni-vychova/mv-reklama/reklama-2>

Finanční vzdělávání [online]. Finanční vzdělávání: ©2020 [cit. 9.11.2020]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/>

Finanční vzdělávání. *Spotřebitelský úvěr* [online]. ©2020 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/bankovnictvi/bankovni-produkty/spotrebitelsky-uver>

Ministerstvo financí České republiky [online]. MFČR: ©2017 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_2017_Standard-financni-gramotnosti.pdf

Ministerstvo financí České republiky. *Spotřebitelské úvěry - Základní informace* [online]. 28.2.2019 [cit. 15.11.2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/zakladni-informace>

Ministerstvo financí České republiky. *Úvěry - Základní informace* [online]. 30.4.2014 [cit. 2.12.2020]. Dostupné z: <https://financniagramotnost.mfcr.cz/cs/uvery/zakladni-informace>
Ministerstvo financí ČR. *Národní strategie finančního vzdělávání 2010* [online]. 2.9.2013.

Ministerstvo financí České republiky, Národní strategie finančního vzdělávání [online]. ©2010 [cit. 1.11.2020] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/31443/>

Život bez dluhů [online]. SEKO: ©2020 [cit. 10.10.2020]. Dostupné z: www.zivot-bez-dluhu.cz

8 Přílohy

Příloha č. 1: Dotazníkové šetření ohledně finanční gramotnosti